

Perspectief.nl





De sociale werkplaatsen in Nederland: Hoe staat het ervoor?

Willem Bosgra

voor PerspectiefNL

Nederland staat voor een belangrijke transformatie in de ondersteuning van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De sociale werkplaatsen evolueren naar een nieuw model dat meer kansen biedt voor inclusieve arbeid en maatwerk begeleiding.

Wat zijn sociale werkplaatsen en hun huidige rol?

Sociale werkplaatsen, ook wel beschutte werkplaatsen genoemd, vormen een essentiële schakel in het Nederlandse arbeidslandschap. Zij bieden werkgelegenheid aan mensen met een arbeidsbeperking of langdurig werklozen die ondersteuning nodig hebben om succesvol deel te nemen aan het arbeidsproces.

Sinds de invoering van de Participatiewet in 2015 is er een belangrijke verschuiving opgetreden. De traditionele instroom in de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) is gestopt, waardoor alleen mensen met een vast contract van vóór 2015 hun beschermde positie behouden.



Beschut werk

Geregeld via de Participatiewet, waarbij gemeenten circa 30.000 beschutte werkplekken moeten realiseren



Intensieve begeleiding

Zoals bij NLW Groep in Venray, die mensen detacheert bij bedrijven met uitgebreide ondersteuning



Sociaal ondernemen

Werkgevers kunnen maatschappelijk verantwoord handelen door mensen kansen te bieden

Recente ontwikkelingen en beleidsmaatregelen

Het Nederlandse beleid voor sociale werkplaatsen ondergaat momenteel significante veranderingen. Vanaf 2025 ontvangen gemeenten jaarlijks een impulsbudget van het rijk, specifiek bedoeld om de infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven te versterken en de begeleiding van kwetsbare werknemers te waarborgen.

01

Samenwerking versterken

Ministerie SZW, VNG, Divosa en Cedris werken samen aan een toekomstbestendige sociale infrastructuur

02

Bekostiging verbeteren

Ontwikkeling van nieuwe organisatiemodellen en financieringsstructuren voor duurzame bedrijfsvoering

03

Innovatie stimuleren

Proeftuinen zoals in Culemborg tonen het belang van maatwerk en samenwerking met sociaal ondernemers

 **Financiële uitdaging:** De Cao Aan de slag geldt sinds 2021 voor medewerkers met een arbeidsbeperking, maar de financiering blijft onzeker. Dit vormt een belangrijk knelpunt voor de sector.

Toekomstperspectief en uitdagingen

Transformatie naar sociaal ontwikkelbedrijven

Focus op maatwerk, duurzame inzetbaarheid en het vergroten van zelfstandigheid van medewerkers

1

2

Ontschotting van geldstromen

Intensievere samenwerking tussen gemeenten, UWV, zorginstellingen en onderwijs voor betere ketenaanpak

3

Veilige werkplekken creëren

Passende arbeidsplaatsen met deskundige begeleiding, waarbij realistisch opschaaltempo essentieel is

4

Sociale inclusie bevorderen

Het ultieme doel: iedereen die kan werken een passende plek bieden in de Nederlandse samenleving



De komende jaren cruciaal

De transitie naar een inclusievere arbeidsmarkt staat voor belangrijke uitdagingen. Succes hangt af van realistische verwachtingen, adequate financiering en continue samenwerking tussen alle betrokken partijen.

Het nieuwe model van sociaal ontwikkelbedrijven biedt hoop voor een toekomst waarin werk voor iedereen bereikbaar is, ongeacht beperkingen of achterstand.

A photograph of a large crowd of people at what appears to be a protest or demonstration. In the foreground, several large national flags are being held up, including the flag of the Netherlands (orange, white, and blue horizontal stripes) on the left, and the flag of Georgia (white background with a large red cross and four smaller red crosses in the quarters) on the right. A man in the center is wearing a blue and yellow Ukrainian flag as a cape. Other flags visible include the flag of Georgia (white with a red cross), the flag of Ukraine (blue and yellow horizontal stripes), and the flag of the Netherlands. The background shows a large, classical building with many windows. The text "Wordt het vrije woord in Nederland beperkt door de toestroom van immigranten?" is overlaid in white, bold, sans-serif font across the middle of the image.

Wordt het vrije woord in Nederland beperkt door de toestroom van immigranten?

Wilem Bosgra

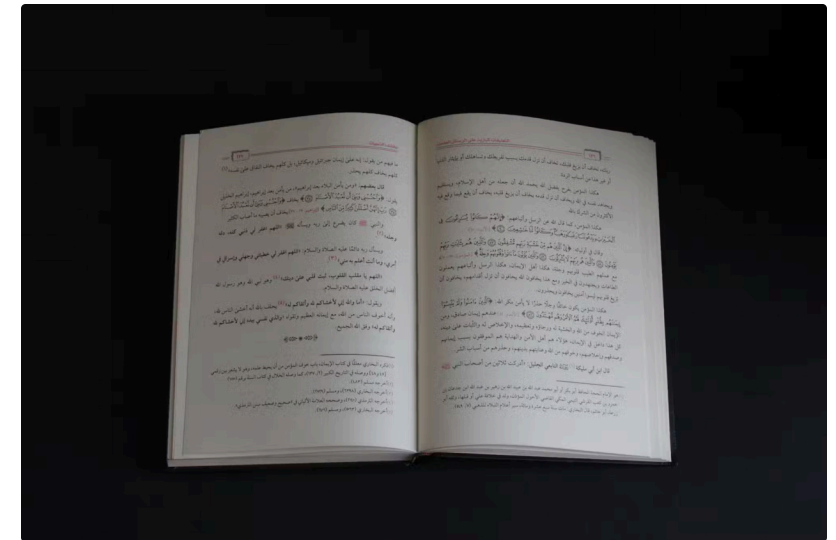
voor PerspectiefNL

Een kritische analyse van de complexe relatie tussen immigratie, sociale cohesie en vrijheid van meningsuiting in Nederland. Dit document onderzoekt de spanningen, uitdagingen en mogelijke oplossingen rond dit gevoelige maatschappelijke vraagstuk.

Vrijheid van meningsuiting in Nederland: een fundamenteel recht met grenzen

Vrijheid van meningsuiting vormt een hoeksteen van de Nederlandse democratie, verankerd in artikel 7 van de Grondwet en internationale mensenrechtenverdragen. Dit fundamentele recht geeft iedereen de mogelijkheid om vrijuit te spreken, te debatteren en deel te nemen aan het publieke discours.

Echter, deze vrijheid is niet absoluut. Nederlandse wetgeving stelt duidelijke grenzen: oproepen tot haat, geweld of discriminatie zijn verboden om de openbare orde te handhaven en de rechten van anderen te beschermen. Deze balans tussen vrije expressie en respect voor diversiteit vormt de basis van onze pluriforme samenleving.



i Nederlandse wetgeving beschermt zowel het recht om te spreken als het recht om beschermd te worden tegen haatzaaij.

Grondwettelijk recht

Artikel 7 Grondwet waarborgt vrijheid van meningsuiting voor alle inwoners

Internationale verdragen

EVRM en BUPO-verdrag versterken bescherming van vrije expressie

Wettelijke grenzen

Verbod op haatzaaij, discriminatie en oproepen tot geweld

Immigratie en maatschappelijke spanningen rond vrije meningsuiting

Recente onderzoeken en maatschappelijke debatten tonen een complex beeld van hoe immigratie de vrijheid van meningsuiting beïnvloedt. Sommige Nederlanders met een migratieachtergrond ervaren dat hun stem minder gehoord wordt of dat zij voorzichtiger moeten zijn in hun uitlatingen.

1

Sociale druk

Angst voor negatieve reacties leidt tot zelfcensuur bij bepaalde groepen

- Discriminatie op de arbeidsmarkt
- Sociale uitsluiting
- Verlies van werkgelegenheid

2

Culturele taboes

Kritiek op religieuze of culturele praktijken wordt soms als problematisch gezien

- Beperkte ruimte voor interne kritiek
- Spanningen binnen gemeenschappen
- Conflicterende waarden

3

Wederzijdse weerstand

Ook autochtone Nederlanders ervaren beperkingen in hun uitlatingen

- Angst voor beschuldigingen van racisme
- Politieke correctheid
- Sociale veroordeling

"Deze dynamiek schept een paradox: vrijheid van meningsuiting geldt niet altijd gelijk voor alle groepen, wat de sociale cohesie onder druk zet."

De impact van immigratie op het publieke debat en de vrijheid van meningsuiting

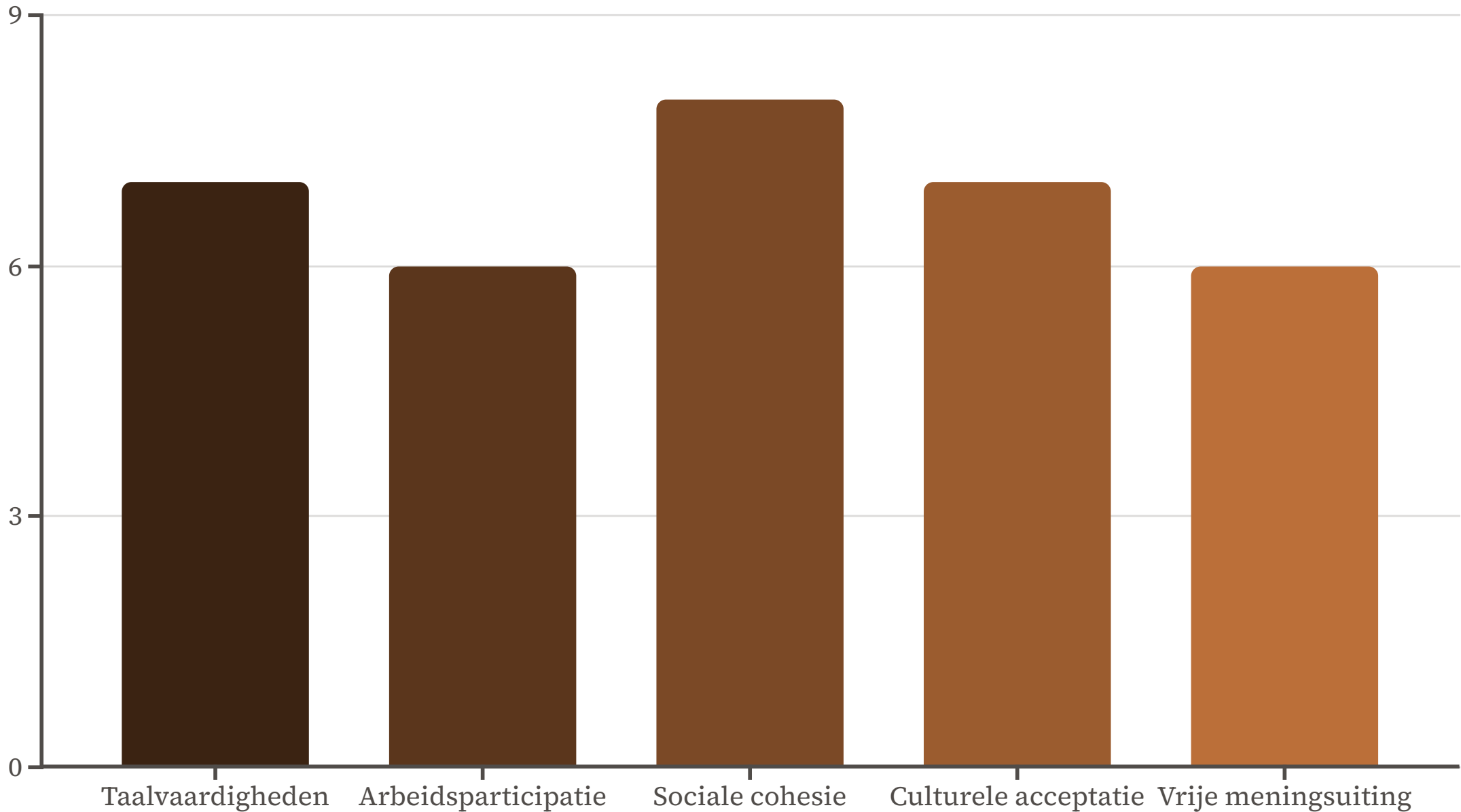


De grote toestroom van immigranten uit niet-westerse landen heeft complexe integratie-uitdagingen gecreëerd. Taalbarrières, culturele verschillen en economische druk op voorzieningen leiden tot spanningen die ook het publieke debat beïnvloeden.

Onderzoek van Jan H. van de Beek toont aan dat deze uitdagingen verder reiken dan alleen praktische kwesties - ze raken aan de kern van wat Nederland als samenleving definieert.

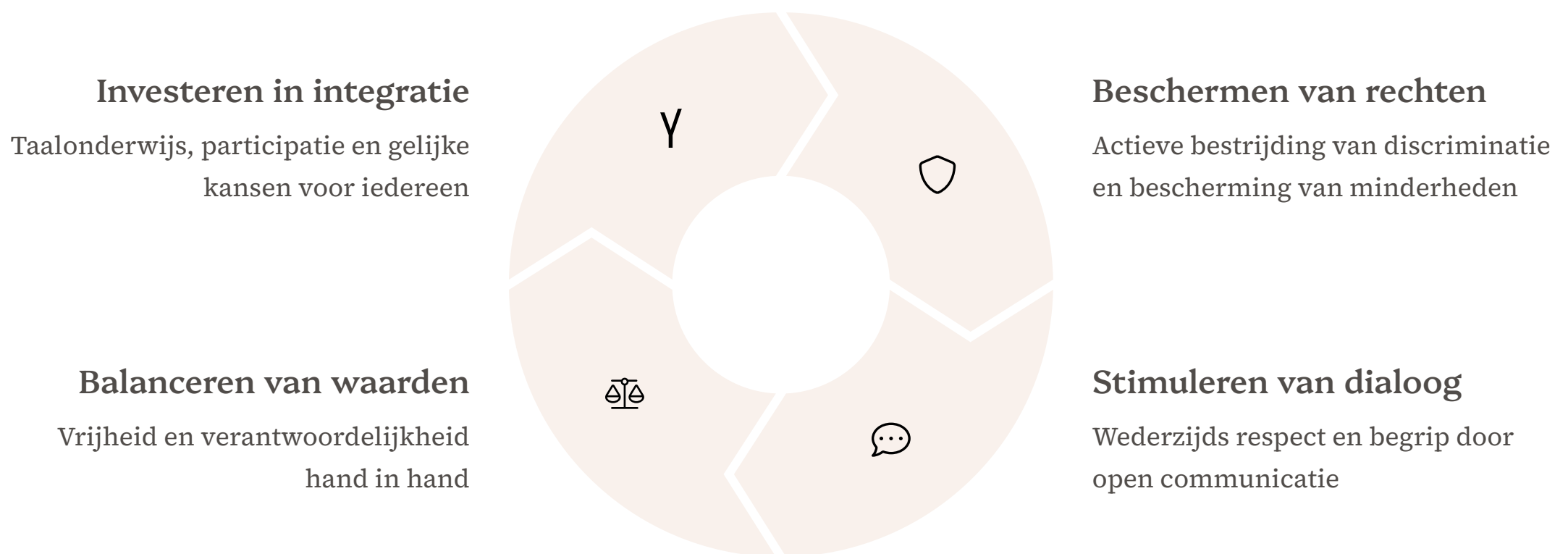


Beleidsmakers staan voor de uitdaging om enerzijds de rechtsstaat te handhaven waarbij iedereen gelijke rechten en plichten heeft, en anderzijds ruimte te creëren voor dialoog en wederzijds begrip. Experts benadrukken dat het beperken van vrijheid van meningsuiting juist het risico van polarisatie en radicalisering vergroot.



Conclusie: Vrijheid van meningsuiting blijft een kwetsbaar maar essentieel fundament

De vrijheid van meningsuiting in Nederland staat inderdaad onder druk, maar deze druk komt niet direct van immigranten zelf. Veeleer ontstaat spanning door de complexe wisselwerking tussen diverse groepen in een veranderende samenleving, waarbij wederzijds begrip en respect soms ontbreekt.



"Nederland staat voor de uitdaging om haar traditie van vrije expressie te verbinden met een steeds diverser publiek, waarbij vrijheid en verantwoordelijkheid hand in hand gaan."

Het behoud van vrijheid van meningsuiting vereist meer dan alleen juridische bescherming - het vraagt om een actieve inzet van alle lagen van de samenleving. Door te investeren in onderwijs, integratie en wederzijds begrip, kan Nederland haar democratische waarden behouden terwijl zij zich aanpast aan een multiculturele realiteit.

- ☑ De toekomst van het vrije woord in Nederland hangt af van onze bereidheid om te luisteren naar alle stemmen en ruimte te creëren voor constructieve dialoog.



**Het gaat mis met de bouw
van seniorenwoningen in
Nederland**

Nederland staat voor een ongeken­de uitdaging in de senioren­huisvesting. Met een snel vergrijzende bevolking en een vastge­lopen woningmarkt dreigt een crisis die niet alleen ouderen raakt, maar de hele samenleving.

Deze analyse toont de urgentie van het probleem en verkent mogelijke oplossingen voor een toekomstbestendige aanpak.

De groeiende vraag naar seniorenwoningen door vergrijzing

De Nederlandse bevolking vergrijst in een ongekend tempo. Deze demografische verschuiving heeft directe gevolgen voor de woningmarkt en stelt nieuwe eisen aan de beschikbaarheid van geschikte seniorenwoningen.

Het merendeel van de 75-plussers wil zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen, bij voorkeur in gelijkvloerse, levensbestendige woningen die goed toegankelijk zijn en dicht bij voorzieningen liggen. Deze wens botst echter met de realiteit van een tekortschietend woningaanbod dat niet aansluit bij de specifieke behoeften van ouderen.



1.3M

75-plussers in 2025

Huidige situatie

2.1M

75-plussers in 2030

Sterke groei verwacht

2.5M

75-plussers in 2040

Bijna verdubbeling

92%

Woont zelfstandig

Van alle 75-plussers

Knelpunten in de bouw en doorstroming van seniorenwoningen

Nederland kampt met een complex web van problemen die de bouw van seniorenwoningen belemmeren. Het structurele woningtekort van ruim 400.000 woningen raakt senioren bijzonder hard, omdat hun specifieke woonbehoeften vaak onderbelicht blijven in nieuwbouwplannen.

01

Complexe regelgeving

Bureaucratische procedures vertragen projecten jaren

02

Schaarste bouwgrond

Beperkte beschikbaarheid drijft prijzen omhoog

03

Tegenstrijdige belangen

Verschillende partijen werken elkaar tegen

04

Financiële drempels

Hoge kosten blokkeren doorstroming

Bouwprojecten duren gemiddeld 8 tot 12 jaar - veel te lang voor de urgente behoefte aan seniorenwoningen

Het probleem wordt verergerd doordat senioren steeds minder verhuizen. Slechts 12% van de hypotheekaanvragen komt van 55-plussers, terwijl starters 57% van de aanvragen vormen. Deze geblokkeerde doorstroming houdt grote woningen bezet die geschikt zouden zijn voor gezinnen, wat de druk op de hele woningmarkt verhoogt.

Innovatieve woonvormen en beleidsaanbevelingen voor de toekomst



Knarrenhofjes

Kleinschalige sociale woonhofjes voor zelfredzame senioren die gemeenschapsgevoel bevorderen en eenzaamheid verminderen. Er zijn nu 7 gerealiseerd met concrete plannen in meerdere gemeenten.



Geclusterde woningen

Het kabinet wil 80.000 seniorenwoningen clusteren om sociaal contact te stimuleren en zorgkosten beter beheersbaar te maken door nabijheid van zorgverlening.



Levensbestendige woningen

Investeren in betaalbare, gelijkvloerse woningen die senioren een leven lang kunnen bewonen zonder grote aanpassingen of gedwongen verhuizingen.

i Langetermijnperspectief: Door vergrijzing komt over 15-20 jaar een groot aanbod aan koopwoningen vrij, maar de korte termijn vraagt om urgente actie om zorgkosten en woonproblemen te voorkomen.

De oplossing ligt in een combinatie van versnelde bouwprocessen, innovatieve woonconcepten en scherpere beleidskeuzes. Gemeenten, ontwikkelaars en zorgverleners moeten nauwer samenwerken om de behoeften van ouderen centraal te stellen in nieuwbouwplanningen.

Conclusie: Tijd voor lef en daadkracht in seniorenhuisvesting

Het probleem

Mismatch tussen snel groeiende vraag en trage, dure bouwprocessen leidt tot nijpend tekort aan seniorenwoningen

De gevolgen

Doorstroming stopt, ouderen blijven in te grote woningen, druk op woningmarkt stijgt, zorgkosten lopen op

De kansen

Innovatieve woonvormen zoals Knarrenhofjes bieden hoop maar vereisen meer ondersteuning en opschaling

De wooncrisis voor senioren vereist meer dan technische oplossingen - het vraagt om **politieke moed** en **maatschappelijke prioritering**. Beleidsmakers moeten durven kiezen, regelgeving vereenvoudigen en fors investeren in passende, betaalbare seniorenwoningen.

"Alleen met lef, samenwerking en gerichte actie kan Nederland ouderen een waardige, zelfstandige woonplek bieden en de woningmarkt toekomstbestendig maken."

De tijd van afwachten is voorbij. Nederland moet nu handelen om de belofte van een zorgeloze oude dag waar te maken - te beginnen met een dak boven het hoofd dat past bij de levensfase van onze senioren.

Huishoudens zien energietaks naar
record stijgen in 2026

'Pijnlijk voor
de portemonnee,
we zijn koploper in Europa'



Nederlandse huishoudens staan voor een forse stijging van hun energielasten in 2026. Ondanks tijdelijke verlichtingen in 2025, komt er een recordverhoging van de energietaks aan die de portemonnee van miljoenen gezinnen hard zal raken. Deze ontwikkeling plaatst Nederland opnieuw aan de top van Europa qua energiebelasting.

De energietaks stijgt naar een recordniveau in 2026



Recordstijging 2026

Vanaf 2026 verwachten Nederlandse huishoudens een forse stijging van de energiebelasting, ondanks lichte dalingen in 2025.



Geïntegreerde Belasting

De energietaks is een combinatie van energiebelasting en de Opslag Duurzame Energie (ODE), die sinds 2023 geïntegreerd is.



Europese Koploper

Nederland heeft een van de hoogste energiebelastingen in Europa, wat huishoudens zwaar treft bij gemiddeld tot hoog energieverbruik.

Gemiddeld betalen huishoudens in 2025 al ruim **€ 600** aan energiebelasting, maar de stijgende tarieven drukken zwaar op de portemonnee. De stijging is deels bedoeld als prikkel om energie te besparen en verduurzaming te stimuleren, maar leidt tot aanzienlijke financiële druk bij veel gezinnen.

Deze belastingverhoging komt op een moment dat veel huishoudens nog steeds worstelen met de naweeën van de energiecrisis en de hoge inflatie van de afgelopen jaren.



Impact op huishoudens en de energiemarkt

2400

kWh Gemiddeld

Jaarlijks stroomverbruik van een
gemiddeld huishouden

1100

m³ Gas

Gemiddeld gasverbruik per huishouden per
jaar

2026

Einde Saldering

Jaar waarin de salderingsregeling voor
zonnepanelen verval

Huishoudens met een gemiddeld verbruik zagen in 2025 een lichte daling van de energiebelasting, maar de totale energiekosten stegen door **hogere netbeheerkosten**. Vanaf 2026 wordt de energietaks weer verhoogd, wat leidt tot hogere maandlasten, vooral voor huishoudens die nog sterk afhankelijk zijn van gas.

De energietaks schuift sinds 2019 jaarlijks belasting van stroom naar gas, maar deze schuif stopt in 2025, waardoor gasbelasting hoog blijft.

Huishoudens met zonnepanelen profiteren deels van salderingsregelingen tot eind 2026, maar daarna vervalt deze regeling. De overheid biedt geen nieuwe gerichte compensaties voor lage inkomens, waardoor **kwetsbare groepen extra worden getroffen**.

Brede context: energietransitie en netcapaciteit



Explosieve Elektriciteitsvraag

Warmtepompen, elektrische auto's en zonnepanelen zorgen voor enorme groei in elektriciteitsbehoefte



Netcapaciteit Bereikt

Het elektriciteitsnet zit vol in Utrecht, Gelderland en Flevoland, investeringen in netuitbreiding noodzakelijk



€ 8 Miljard Investering

Het kabinet investeert vanaf 2025 jaarlijks het dubbele van eerdere jaren in het stroomnet

Netbeheer Uitdagingen

Maatregelen zoals **congestiemanagement** en flexibiliteitstenders worden ingezet om piekbelasting te verminderen en netcapaciteit beter te benutten.

Ondanks deze investeringen blijft Nederland koploper in Europa qua energietaks, wat enerzijds verduurzaming stimuleert, maar anderzijds huishoudens zwaar belast.



Conclusie: een pijnlijke maar noodzakelijke stap

Pijnlijke Realiteit

De recordstijging van de energietaks in 2026 is pijnlijk voor de portemonnee van veel Nederlandse huishoudens, vooral in vergelijking met andere Europese landen.

Strategische Noodzaak

Tegelijkertijd is deze belastingverhoging onderdeel van een bredere strategie om klimaatdoelen te halen en de energietransitie te versnellen.

Beleidsuitdaging

Beleidsmakers staan voor de uitdaging om de lasten eerlijk te verdelen en tegelijkertijd voldoende prikkels te bieden voor energiebesparing en duurzame investeringen.

Voor huishoudens is het cruciaal om te investeren in isolatie, energiebesparing en duurzame technologieën om de impact van stijgende belastingen te beperken.

De komende jaren zullen bepalend zijn voor hoe Nederland deze **balans tussen betaalbaarheid en duurzaamheid** weet te realiseren. Het succes van de energietransitie hangt af van de bereidheid van zowel overheid als burgers om deze uitdaging gezamenlijk aan te gaan.

A photograph of a three-story brick apartment building with a dark tiled roof. The building features two balconies with glass railings. Several windows are visible, some with plants or decorations. To the right, a red and blue circular 'no parking' sign is mounted on a pole. The foreground shows a dark asphalt road.

Huizen zijn onbetaalbaar, maar niet door schaarste: Speculatie als drijvende kracht achter de woningcrisis

Willem Bosgra

voor PerspectiefNL

De Nederlandse woningmarkt bevindt zich in een ongeken- de crisis. Huizen zijn voor velen onbetaalbaar geworden, maar het probleem ligt niet waar we vaak denken. Het gangbare verhaal wijst naar woningtekort als hoofdoorzaak, maar de werkelijkheid is complexer en verontrustender: onze huizen zijn veranderd in speculatieobjecten voor financiële markten.

Dit document onderzoekt hoe financiële speculatie, niet schaarste, de drijvende kracht is geworden achter onbetaalbare woningen. We onthullen de mechanismes waarmee projectontwikkelaars, beleggers en financiële instellingen profiteren van artificiele schaarste, terwijl gewone huizenkopers en huurders de rekening betalen.

De mythe van schaarste ontkracht



Het verhaal dat Nederland simpelweg te weinig woningen heeft, blijkt bij nader onderzoek genuanceerder te liggen. Hoewel er inderdaad uitdagingen zijn in de nieuwbouw, is het aantal beschikbare woningen niet dramatisch afgenomen. Het werkelijke probleem schuilt in de verdeling en het gebruik van de bestaande woningvoorraad.

Volgens onderzoek van ABN AMRO uit 2025 blijft nieuwbouw achter door een combinatie van factoren: hoge projectkosten, netcongestie, gebrek aan betaalbare grond, dure bouwmaterialen, stikstofregels en personeelstekorten.

Deze problemen zijn echter grotendeels het gevolg van bewuste keuzes in ons economische systeem, niet van onvermijdelijke schaarste.

Bouwvertragingen

Hoge projectkosten, netcongestie en stikstofregels vertragen nieuwbouw aanzienlijk

Dure bouwgrond

Betaalbare grond is schaars door speculatieve grondhandel

Personeelstekorten

Tekort aan geschoolde bouwvakkers vertraagt projecten

Een cruciaal element dat vaak over het hoofd wordt gezien, is de rol van speculatieve grondhandel. Bouwgrond is grotendeels in handen van projectontwikkelaars en aannemers die strategisch handelen.

Zoals de Volkskrant al in 2006 en opnieuw in 2024 rapporteerde, wordt nieuwbouw bewust vertraagd om prijzen kunstmatig hoog te houden. Deze marktmanipulatie creëert een schaarste die niet gebaseerd is op werkelijke tekorten, maar op financieel gewin.

Huizen als speculatieobjecten: de financiële markt veroverd de woningmarkt

De fundamentele aard van woningen is in Nederland drastisch veranderd. Wat ooit primair een plek was om te wonen, is nu een financieel instrument geworden voor vermogensopbouw en speculatie. Deze transformatie heeft verregaande gevolgen voor toegankelijkheid en betaalbaarheid van de woningmarkt.

→ Institutionele beleggers domineren

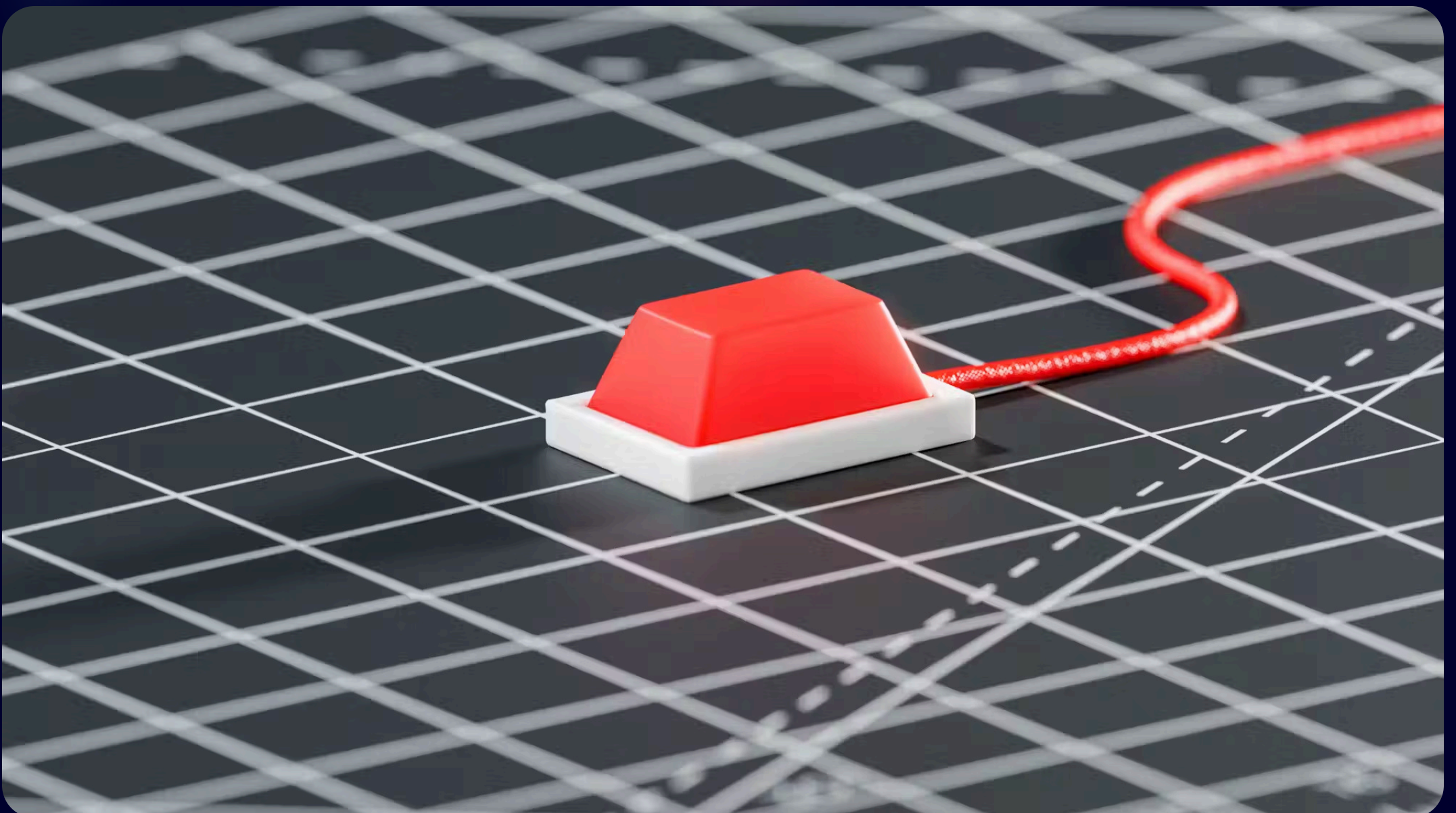
Grote financiële instellingen en particuliere beleggers kopen massaal huizen op als beleggingsobject, profiteren van stijgende prijzen en hypotheekrenteaftrek, waardoor starters en gewone kopers worden wegconcurrereerd

→ Hypotheekschuld als speculatie-instrument

Nederland heeft wereldwijd een van de hoogste hypotheekschulden per hoofd van de bevolking, wat de woningmarkt kwetsbaar maakt voor financiële manipulatie en speculatieve bubbels

→ Verdwijning betaalbare huurwoningen

Particuliere verhuurders verkopen massaal huurwoningen vanwege hogere belastingen en nieuwe wetgeving, wat het aanbod van betaalbare huurwoningen verder onder druk zet



Hans de Geus analyseerde in 2021 hoe huizen steeds meer beleggingsobjecten zijn geworden. Grote financiële spelers profiteren niet alleen van waardeestijging, maar ook van belastingvoordelen zoals de hypotheekrenteaftrek. Dit systeem zorgt ervoor dat kapitaalkrachtige partijen systematisch voordeel hebben boven mensen die gewoon een huis zoeken om in te wonen.

De Correspondent wees er in 2019 op dat deze hoge hypotheekschulden ook leiden tot vermogensoverdracht tussen generaties. Jonge mensen zonder rijke ouders worden effectief uitgesloten van de woningmarkt, wat sociale mobiliteit ernstig belemmert.

De rol van grondbezit en projectontwikkelaars in prijsopdrijving



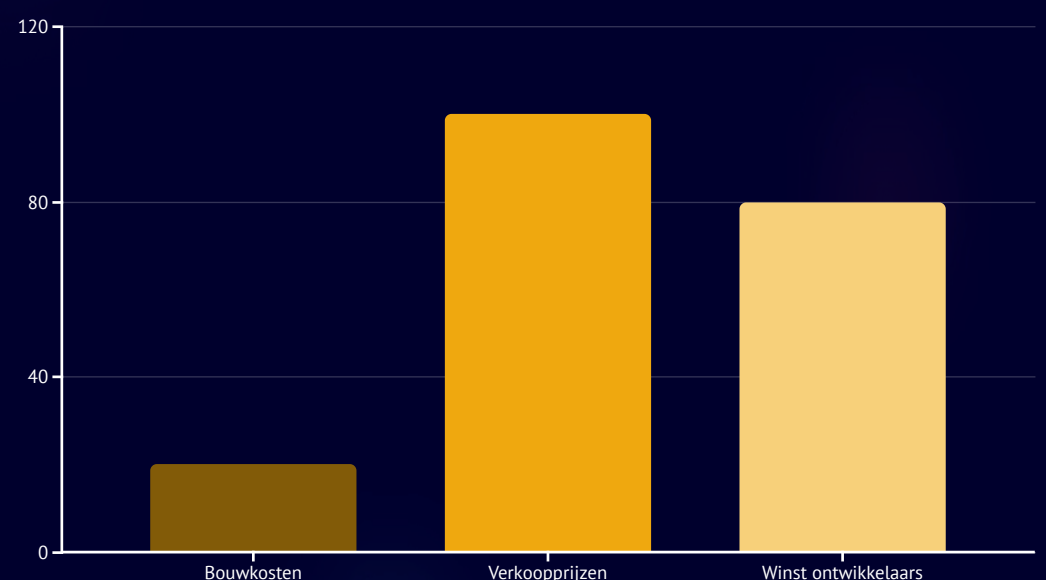
De systematische manipulatie van de grondmarkt vormt de basis van de huidige woningcrisis. Projectontwikkelaars hanteren een bewuste strategie waarbij zij grond opkopen voordat bestemmingsplannen definitief zijn. Deze tactiek, al in 2006 door de Volkskrant onderzocht, stelt hen in staat om de bouw en prijsstelling volledig te dicteren zonder echte marktconcurrentie.

Kunstmatige prijsopdrijving

Het mechanisme achter de prijsexplosie wordt duidelijk uit onderzoek van TU Delft OTB. Terwijl bouwkosten de afgelopen tien jaar slechts met 20% stegen, verdubbelden de verkoopprijzen van nieuwbouwwoningen. Dit enorme verschil tussen werkelijke kosten en verkoopprijzen vloeit direct naar grondbezitters en ontwikkelaars als pure winst.

Deze cijfers tonen aan dat de woningcrisis niet wordt gedreven door inflatie van bouwkosten, maar door speculatieve waardevermeerdering van grond.

Projectontwikkelaars profiteren van een systeem waarbij zij de schaarsheid kunnen manipuleren door het tempo van ontwikkeling te beheersen.



PvdA-Kamerlid Staf Depla wijst erop dat gemeenten en overheden weinig grip hebben op deze speculatieve grondhandel. Dit leidt tot een verstopte markt waar consumenten uiteindelijk de rekening betalen voor artificiele schaarste.

Conclusie: betaalbaarheid herstellen vraagt om structurele hervormingen, niet alleen meer bouwen

De analyse toont duidelijk aan dat de Nederlandse woningcrisis niet primair wordt veroorzaakt door een tekort aan woningen, maar door de financialisering van de woningmarkt. Huizen zijn van woonfunctie geworden tot speculatie-instrumenten, met alle gevolgen van dien voor betaalbaarheid en toegankelijkheid.



Vermogensbelasting en erfenisrechten

Hogere belastingen op vermogen en erfenissen kunnen vermogensconcentratie tegengaan en speculatieve investeringen ontmoedigen



Regulering van beleggers en grondbezit

Wetgeving om speculatieve grondhandel aan banden te leggen en beleggers te beperken in de woningmarkt



Overheidsinterventie in grondmarkt

Actieve rol van de overheid in grondverwerving en -ontwikkeling om marktmanipulatie te voorkomen



Bescherming van woonrecht

Wetgeving die het recht op betaalbare huisvesting beschermt tegen financiële speculatie

Hans de Geus benadrukt dat echte oplossingen verder gaan dan alleen meer bouwen. Het aanpakken van vermogensongelijkheid en speculatie vereist structurele hervormingen: hogere belastingen op vermogen en erfenissen, regulering van beleggers en herziening van het grondbezitsysteem.

Overheidsbeleid moet het investeringsklimaat voor betaalbare woningen verbeteren en speculatie actief ontmoedigen. Anders blijft de woningmarkt ontoegankelijk voor starters en middeninkomens, ongeacht hoeveel er wordt bijgebouwd.

Alleen door het huis terug te brengen tot zijn primaire functie - een plek om te wonen in plaats van een speculatie-object - kunnen we betaalbaarheid en sociale rechtvaardigheid op de woningmarkt herstellen. Dit vraagt om moed om het huidige systeem fundamenteel te hervormen.





Drive the future.
Drive voltara.

Hulpdiensten Steeds Drukker met Stekkerauto's: Uitdagingen en Oplossingen

De opkomst van elektrische voertuigen brengt nieuwe uitdagingen met zich mee voor hulpdiensten. Deze presentatie belicht de belangrijkste ontwikkelingen, veiligheidsrisico's en innovatieve oplossingen die nodig zijn om hulpverleners te beschermen in het tijdperk van elektrische mobiliteit.

De Opkomst van Elektrische Auto's en de Impact op Hulpdiensten

Elektrische voertuigen winnen snel terrein in Nederland. Sinds 2025 verschijnen er betaalbare modellen rond de €20.000 op de markt, waardoor de toegankelijkheid sterk is toegenomen. Hoewel het afbouwen van subsidies en hogere motorrijtuigenbelasting de financiële aantrekkelijkheid hebben verminderd, blijft het wagenpark groeien.

Deze ontwikkeling heeft directe gevolgen voor hulpdiensten. De stille elektromotoren en krachtige acceleratie van EV's creëren nieuwe risico's tijdens interventies. Hulpverleners ervaren een toename in incidenten waarbij elektrische voertuigen betrokken zijn, wat vraagt om aangepaste procedures en uitrusting.

€20K

Nieuwe EV-prijsklasse

Betaalbare elektrische auto's sinds 2025

25%

Groei EV-park

Jaarlijkse toename ondanks minder subsidie



Veiligheidsrisico's bij Elektrische Voertuigen voor Hulpverleners



Stille Gevaren

EV's zijn stil en kunnen plotseling accelereren zonder geluidssignaal, wat gevaarlijk is voor hulpverleners die nabij het voertuig werken tijdens een interventie.



Noodstekker Innovatie

De Emergency Plug wordt in het laadcontact geplaatst om het voertuig direct veilig te stellen: motoren schakelen uit en de parkeerrem wordt geactiveerd.



Universeel Systeem

Dit systeem werkt voor alle stekkertypen en geeft via LED-statusindicatoren direct inzicht of het voertuig volledig is beveiligd voor veilige hulpverlening.

Voordelen van de Noodstekker

- Snelle implementatie in elke EV
- Directe bevestiging via LED-indicatoren
- Universele compatibiliteit
- Verhoogde veiligheid voor hulpverleners





Conclusie: Voorbereiding en Innovatie Essentieel voor Toekomstige Hulpverlening



Groeiende Uitdaging

De groei van elektrische voertuigen vraagt om fundamentele aanpassing van procedures en uitrusting bij alle hulpdiensten in Nederland.



Praktische Oplossingen

Innovaties zoals de noodstekker bieden concrete en praktische oplossingen om de veiligheid van hulpverleners effectief te waarborgen tijdens interventies.



Investering in Kennis

Het is cruciaal dat hulpdiensten blijven investeren in kennis, training en moderne technologie om adequaat te reageren op unieke EV-uitdagingen.



Toekomstgerichte Aanpak

Door proactieve voorbereiding kunnen hulpdiensten effectief blijven opereren in het snel veranderende mobiliteitslandschap van de toekomst.

"De veiligheid van onze hulpverleners staat voorop. Door te investeren in innovatieve technologieën en aangepaste procedures kunnen we ook in het elektrische tijdperk effectief hulp bieden."

A black and white photograph of a classic Dutch bicycle parked on a cobblestone path next to a brick wall. The bicycle has a wicker basket on the handlebars containing three red tulips. In the background, a canal flows under a small bridge, with a windmill visible in the distance. The scene is captured in a soft, warm light, suggesting late afternoon or early morning.

Is Nederland een land zonder weerbaar volk geworden?

Willem Bosgra

voor PerspectiefNL

In een tijd van toenemende internationale spanningen en hybride dreigingen rijst de vraag of Nederland nog wel een weerbaar volk heeft. Deze analyse onderzoekt de huidige staat van onze nationale weerbaarheid en wat er nodig is om Nederland veilig te houden.

De veranderende wereldorde en de groeiende dreigingen



Machtsbalans verschuift

Internationale onzekerheid neemt toe door veranderende machtsverhoudingen en meer bereidheid van landen om macht te gebruiken



Hybride dreigingen

Digitale spionage, desinformatie en sabotage kunnen de samenleving ontwrichten zonder directe militaire aanval



Europese veiligheid verslechtert

Nederland en Europa zijn meer op zichzelf aangewezen voor hun eigen veiligheid en weerbaarheid



Economische kwetsbaarheid

Afhankelijkheden worden ingezet als drukmiddel, wat Nederland kwetsbaarder maakt en het leven duurder kan maken

Volgens het Dreigingsbeeld Statelijke Actoren 2025 van AIVD, MIVD en NCTV staat Nederland voor ongekende uitdagingen. De traditionele veiligheidsbedreigingen zijn vervangen door complexere hybride dreigingen die moeilijker te herkennen en te bestrijden zijn.



Maatschappelijke weerbaarheid: tussen zorg en initiatief

Burgerparticipatie en voorbereiding

De Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) benadrukt dat maatschappelijke weerbaarheid verder gaat dan noodpakketten. Het vraagt om brede betrokkenheid van de samenleving en het oefenen van crisisrespons op wijk- en buurniveau.

Minister David van Weel roept op tot een hernieuwde burgerplicht om zich voor te bereiden op calamiteiten, met als streven de paraatheid van de Koude Oorlog terug te brengen.

Vertrouwen in cijfers

- 57% heeft noodpakket of wil aanschaffen
- 67% heeft weinig vertrouwen in overheid

Deze cijfers tonen een paradox: burgers bereiden zich voor, maar vertrouwen de overheid niet volledig.

Bewustwording

Burgers realiseren zich de noodzaak van voorbereiding

1

2

3

Praktische voorbereiding

Oefenen van crisisrespons op wijk- en buurniveau

Lokale initiatieven

Denktanks pleiten voor landelijke oefendagen zonder internet, water en stroom

Defensie en de toekomst van de krijgsmacht: schaalbaarheid en reservisten



Schaalbare krijgsmacht 2030

Uitbreiding naar 100.000 mensen met mogelijk 200.000 daarna, inclusief flexibele schil van reservisten



Weerbaarheidstraining

Nieuwe training van 10-12 weken voor jongeren, gevolgd door reservist worden. Ook defensieminder voor studenten



Modernisering krijgsmacht

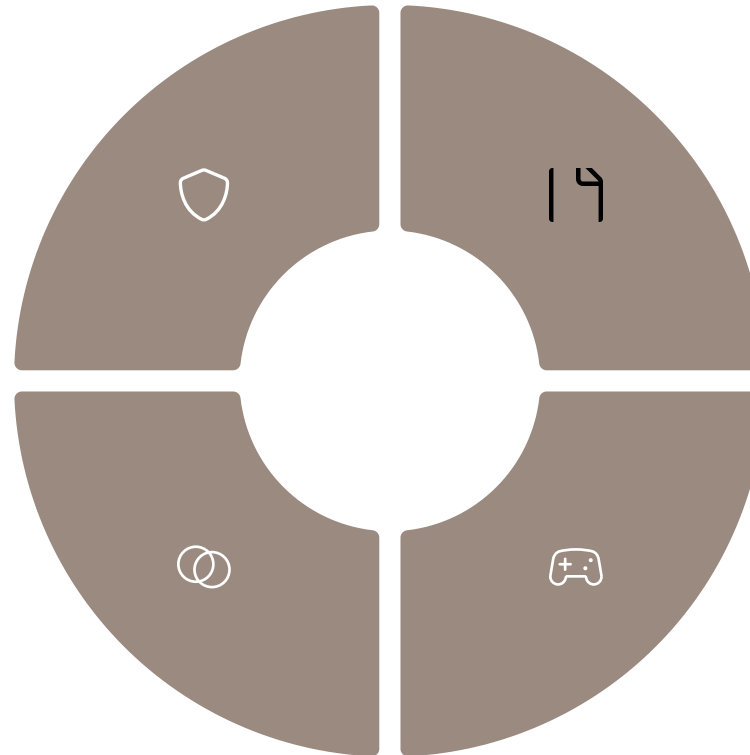
Meer aantrekkelijkheid door diversiteit en gemoderniseerde opleidingen om weerbaarheid te versterken

Belangrijk: Hoewel de opkomstplicht formeel nog bestaat, wordt deze niet heringevoerd. Vrijwillige deelname staat centraal, maar experts achten herinvoering van dienstplicht op termijn niet uitgesloten bij toenemende spanningen.

Conclusie: Nederland is geen weerloos land, maar staat voor grote uitdagingen

Integrale aanpak
Nederland bevindt zich in een turbulente wereld met groeiende hybride dreigingen die vragen om een integrale aanpak van veiligheid en weerbaarheid

Gedeelde verantwoordelijkheid
Weerbaarheid is een gedeelde verantwoordelijkheid van overheid, krijgsmacht én burgers



Burgervertrouwen

De overheid zet stappen om weerbaarheid te versterken, maar vertrouwen van burgers en hun actieve betrokkenheid blijven cruciaal

Defensie moderniseert

Defensie breidt uit en moderniseert, maar zonder brede maatschappelijke participatie blijft kwetsbaarheid bij grote crises

Nederland is geen land zonder weerbaar volk, maar het vraagt om een hernieuwde inzet en samenwerking om dat zo te houden.

De uitdaging ligt niet in het ontbreken van weerbaarheid, maar in het effectief mobiliseren en coördineren van alle beschikbare krachten - van overheid tot burger, van krijgsmacht tot lokale gemeenschap. Alleen door gezamenlijke inspanning kunnen we onze nationale veerkracht behouden en versterken.

A wide-angle photograph of a busy city street in Amsterdam. In the foreground, two people are seen from behind, walking along a tram track. The person on the left is wearing a teal coat, and the person on the right is wearing a black jacket and carrying a white tote bag with the 'COSTES' logo. The street is paved with tram tracks and has a tactile paving strip on the right. In the background, there are several multi-story buildings, some with red brick and others with modern glass facades. A tram is visible in the distance. On the left, there is a bus stop shelter with a digital display showing bus and tram schedules. On the right, there is a McDonald's sign and a 'BURGER FABRIEK' sign. The sky is clear and blue.

Komt de tolerantie in Nederland richting asielzoekers en immigranten alleen van de kant van de autochtone Nederlanders?

Willem Bosgra

voorPerspectiefNL

Nederland staat bekend om zijn tolerante houding, maar de vraag rijst of deze tolerantie jegens asielzoekers en immigranten voornamelijk voortkomt uit de autochtone Nederlandse bevolking. Dit complexe vraagstuk raakt de kern van de Nederlandse identiteit en roept fundamentele vragen op over de aard van tolerantie, acceptatie en maatschappelijke integratie in onze multiculturele samenleving.

Historische en demografische context van immigratie en tolerantie in Nederland

Nederland kent een rijke geschiedenis van immigratie die zich uitstrekt over meerdere eeuwen. Van religieuze vluchtelingen in de 16e eeuw tot de gastarbeiders in de jaren 60 en de recente golf asielzoekers uit oorlogsgebieden - ons land heeft altijd een toevluchtsoord geboden voor mensen die een nieuw leven zochten.

Vandaag de dag vormt ruim 25% van de Nederlandse bevolking een bevolking met migratieachtergrond, terwijl autochtone Nederlanders circa 75% uitmaken volgens onderzoek van Republiek Allochtonie (2023). Deze cijfers illustreren de demografische realiteit van ons moderne Nederland.



Historische wortels

Nederlandse tolerantie is geworteld in pragmatisme en de traditie van 'gedogen' - toestaan zonder formele goedkeuring.

Zichtbaar beleid

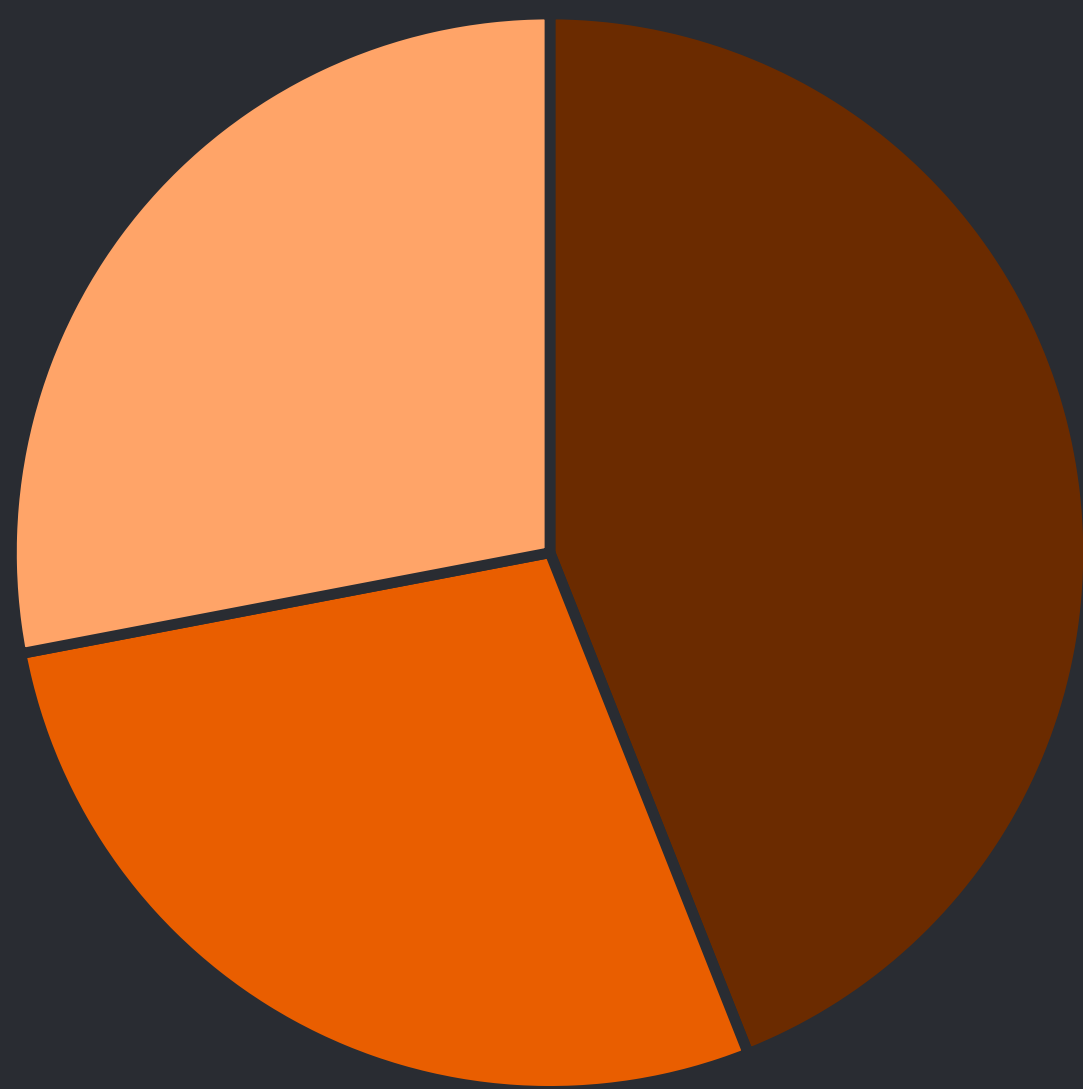
Deze houding is zichtbaar in beleid rond softdrugs, prostitutie en euthanasie volgens Dustin's View (2016).

Betekenis tolerantie

Tolerantie wordt vaak verward met acceptatie, maar impliceert soms afstandelijkheid volgens BBC News (2005).

De rol van autochtone Nederlanders in de tolerantie tegenover immigranten en asielzoekers

De houding van autochtone Nederlanders tegenover immigratie en asielzoekers is genuanceerd en verdeeld. Onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau (2022) toont aan dat ongeveer 44% van de Nederlanders het oneens is met de stelling dat Nederland een prettiger land zou zijn met minder immigranten, terwijl ruim 28% dit wel vindt.



■ Oneens met minder immigranten ■ Eens met minder immigranten ■ Geen duidelijke mening

De publieke opinie toont een complex patroon waarin veel autochtonen pragmatische tolerantie vertonen, maar waarbij ook zorgen over integratie en culturele verschillen een rol spelen. Deze verdeeldheid wordt zichtbaar in politieke debatten en maatschappelijke discussies.



Politieke gebeurtenissen zoals de moorden op Pim Fortuyn (2002) en Theo van Gogh (2004) hebben het debat over immigratie en tolerantie aangescherpt en soms gepolariseerd.

Deze tragische gebeurtenissen markeerden een kantelpunt in het Nederlandse discours over immigratie en integratie. Tradities zoals de discussie rond Zwarte Piet illustreren dat tolerantie niet altijd tot volledige acceptatie leidt en dat racisme en uitsluiting nog steeds aanwezig zijn in onze samenleving, zoals Dustin's View (2016) benadrukt.

Zijn asielzoekers niet assimilerend genoeg richting de Nederlandse normen en waarden?

Integratieuitdagingen

Veel asielzoekers ervaren barrières bij het leren van de Nederlandse taal en het vinden van werk, wat integratieprocessen kan vertragen.

- Taalbarrières in formele en informele communicatie
- Beperkte toegang tot arbeidsmarkt tijdens procedures
- Cultuurverschillen in sociale normen

Structurele factoren

Niet alle integratieproblemen zijn toe te schrijven aan individuele keuzes van asielzoekers.

- Lange wachttijden bij asielprocedures
- Beperkte toegang tot onderwijs en training
- Discriminatie op de arbeidsmarkt

De vraag naar assimilatie versus integratie is complex. Waar assimilatie het volledig overnemen van Nederlandse normen en waarden impliceert, benadrukt integratie het vinden van een balans tussen behoud van eigen identiteit en participatie in de Nederlandse samenleving.

Onderzoek toont aan dat veel asielzoekers wel degelijk inspanningen leveren om te integreren, maar dat structurele belemmeringen zoals discriminatie, beperkte toegang tot onderwijs en werk, en sociale uitsluiting dit proces kunnen bemoeilijken.



- Integratie is een tweerichtingsproces waarbij zowel nieuwkomers als de ontvangende samenleving zich aanpassen en veranderen.

Tolerantie als een breder maatschappelijk en beleidsmatig fenomeen, niet alleen van autochtonen

Tolerantie en integratie zijn niet alleen het resultaat van individuele houdingen, maar ook van overheidsbeleid en maatschappelijke structuren. Nederland heeft een interessante evolutie doorgemaakt in zijn integratiebenadering.



Immigranten en hun nakomelingen worden steeds vaker als culturele groepen gezien die zich moeten aanpassen, wat spanning veroorzaakt tussen behoud van eigen identiteit en integratie. Deze ontwikkeling roept fundamentele vragen op over wat het betekent om Nederlands te zijn.

De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) pleit voor het loslaten van de termen 'allochtoon' en 'autochtoon' en benadrukt het belang van meervoudige identiteiten en inclusieve benaderingen.

	Institutioneel niveau Overheidsbeleid en wettelijke kaders bepalen mede de mogelijkheden voor integratie en participatie.		Maatschappelijk niveau Verenigingen, scholen en werkgevers spelen een cruciale rol in het creëren van ontmoetingsruimte.		Individueel niveau Persoonlijke contacten en ervaring beïnvloeden wederzijdse attitudes en vooroordelen.
---	---	---	--	---	--

Tolerantie is dus niet alleen een kwestie van individuele houding van autochtone Nederlanders, maar ook van institutionele en maatschappelijke structuren die ruimte bieden voor ontmoeting, participatie en gelijkwaardigheid.

Conclusie: Tolerantie in Nederland is een complex samenspel van houdingen en beleid

Na analyse van de verschillende aspecten van tolerantie in Nederland richting asielzoekers en immigranten, kunnen we concluderen dat dit fenomeen veel complexer is dan het lijkt. De tolerantie komt niet uitsluitend van autochtone Nederlanders, maar is het resultaat van een ingewikkeld samenspel van historische tradities, beleidsmatige keuzes en maatschappelijke ontwikkelingen.

Pragmatische tolerantie	Beleidsmatige keuze	Maatschappelijke diversiteit
Nederlandse tolerantie is deels pragmatisch van aard, gebaseerd op de traditie van gedogen en praktische overwegingen.	Overheidsbeleid speelt een cruciale rol in het vormgeven van integratiekansen en -uitdagingen.	De Nederlandse samenleving is verdeeld in opvattingen, met zowel positieve als kritische stemmen.

Een belangrijk inzicht is het onderscheid tussen tolerantie (gedogen) en echte acceptatie en gelijkwaardigheid. Terwijl tolerantie een eerste stap kan zijn, blijft het bereiken van volledige acceptatie en gelijkwaardigheid een voortdurende uitdaging voor onze samenleving.



Voor een duurzame en inclusieve samenleving is het essentieel dat tolerantie zich ontwikkelt tot echte acceptatie, gedragen door zowel burgers als instituties.

De toekomst van de Nederlandse tolerantie hangt af van onze bereidheid om verder te gaan dan gedogen en te werken aan een samenleving waarin diversiteit niet alleen wordt getolereerd, maar werkelijk wordt gewaardeerd als een verrijking van onze gemeenschappelijke identiteit. Dit vereist inspanningen van alle lagen van de samenleving - van individuele burgers tot overheidsinstanties - om bruggen te bouwen tussen verschillende groepen en gemeenschappelijke waarden te ontwikkelen die ruimte bieden voor meervoudige identiteiten.



Meer meldingen en aangiftes van seksuele misdrijven in Nederland: een groeiend probleem

Willem Bosgra

voor PerspectiefNL

Nederland ziet een zorgwekkende stijging in het aantal meldingen van seksuele misdrijven. De politie ontving in de eerste helft van dit jaar significant meer meldingen dan in dezelfde periode vorig jaar, wat wijst op een groeiend maatschappelijk probleem dat onze volledige aandacht verdient.

Deze toename roept belangrijke vragen op over de oorzaken, gevolgen en noodzakelijke maatregelen om slachtoffers beter te beschermen en daders effectief te vervolgen. Het vraagstuk raakt de kern van onze rechtsstaat en maatschappelijke veiligheid.

Stijging van meldingen en aangiftes in 2024 en 2025

78K

Geweldsmisdrijven 2024

Geregistreerde gevallen volgens CBS

15K

Meldingen seksueel geweld

Na invoering nieuwe zedenwet juli 2024

1.8K

Extra gevallen 2024

Stijging ten opzichte van 2023

De cijfers tonen een duidelijke trend: in de eerste zes maanden van 2025 ontving de politie meer meldingen van seksuele misdrijven dan in dezelfde periode vorig jaar. Deze stijging is deels te wijten aan de nieuwe zedenwet die op 1 juli 2024 in werking trad en heeft geleid tot een sterke toename van meldingen.

Het CBS registreerde in 2024 ongeveer 78.000 geweldsmisdrijven, waaronder een stijging van 1.800 gevallen ten opzichte van 2023. Seksuele misdrijven vormen hiervan een belangrijk onderdeel. Ondanks deze zorgwekkende cijfers blijft het onduidelijk of het daadwerkelijke aantal misdrijven is toegenomen of dat er vooral sprake is van een grotere bereidheid om aangifte te doen.



- De nieuwe zedenwet heeft een belangrijke rol gespeeld in het verhogen van de drempel om aangifte te doen van seksuele misdrijven.

Oorzaken en gevolgen: personeelstekort en maatschappelijke bewustwording

Personeelstekort

Van de geplande 70 extra zedenrechercheurs zijn slechts 8 aangesteld

- Vertragingen in onderzoeken
- Langere wachttijden rechtszaken
- Overbelasting huidige teams

#MeToo Effect

Meer slachtoffers durven hun ervaringen te melden

- Betere slachtofferhulp
- Gespecialiseerde rechtbanken
- Maatschappelijke steun

Complexiteit toeneemt

Nieuwe vormen van seksueel geweld

- Online seksueel geweld
- Jongere slachtoffers en daders
- Diverse misdrijfvormen

1,8 miljoen Nederlanders (15% van de bevolking) hebben jaarlijks te maken met seksueel geweld, waarbij vooral jonge vrouwen van 18-24 jaar het vaakst slachtoffer zijn.

Het Fonds Slachtofferhulp bevestigt de ernst van het probleem met alarmerende cijfers. Het #MeToo-effect blijft doorwerken en zorgt ervoor dat meer slachtoffers de moed vinden om hun ervaringen te melden. Deze positieve ontwikkeling in meldingsbereidheid botst echter op een ernstig tekort aan gespecialiseerde zedenrechercheurs, wat tot problematische vertragingen leidt.

Uitdagingen en noodzakelijke maatregelen voor de toekomst



Innovatieve oplossingen

- Elektronische enkelbanden voor daders
- Gespecialiseerde zedenteams
- Digitale opsporingsmethoden
- Verbeterde forensische technieken

1

Capaciteit uitbreiden

Dringend meer gespecialiseerde rechercheurs en rechtspraak aanstellen voor adequate behandeling van meldingen

2

Slachtoffers ondersteunen

Versterkte slachtofferhulp en gespecialiseerde opvang voor betere begeleiding tijdens juridische procedures

3

Preventie intensiveren

Maatschappelijke bewustwording en voorlichtingsprogramma's om seksueel geweld structureel tegen te gaan

De uitdagingen zijn complex maar niet onoverkomelijk. Politie en justitie moeten hun capaciteit dringend uitbreiden om het groeiende aantal meldingen adequaat te behandelen. Innovaties zoals elektronische enkelbanden en gespecialiseerde zedenteams kunnen bijdragen aan effectievere opsporing en preventie.

- ✓ Samenwerking tussen beleidsmakers, politie en hulpinstanties is essentieel om slachtoffers te ondersteunen, daders te vervolgen en het vertrouwen in het rechtssysteem te versterken.

Het is cruciaal dat we deze problematiek niet alleen reactief benaderen, maar ook investeren in preventie. Maatschappelijke bewustwording en gerichte programma's kunnen op termijn het aantal seksuele misdrijven helpen verminderen en een veiliger samenleving creëren voor iedereen.



Nederland en Digitale Storingen: Een Overheid Zonder Vorbereiding?

Willem Bosgra

voor PerspectiefNL

In een tijd waarin digitale infrastructuur de ruggengraat vormt van onze moderne samenleving, staat Nederland voor een onzichtbare maar reële dreiging. De vraag is niet óf er grote digitale storingen zullen plaatsvinden, maar wanneer - en of onze overheid daar klaar voor is.

De Onzichtbare Dreiging: Digitale Ontwrichting als Groot Risico

WRR-Waarschuwing

Het WRR-rapport uit 2024 luidt de alarmklok: de Nederlandse overheid is **onvoldoende voorbereid** op digitale ontwrichting die de continuïteit van onze samenleving kan bedreigen.

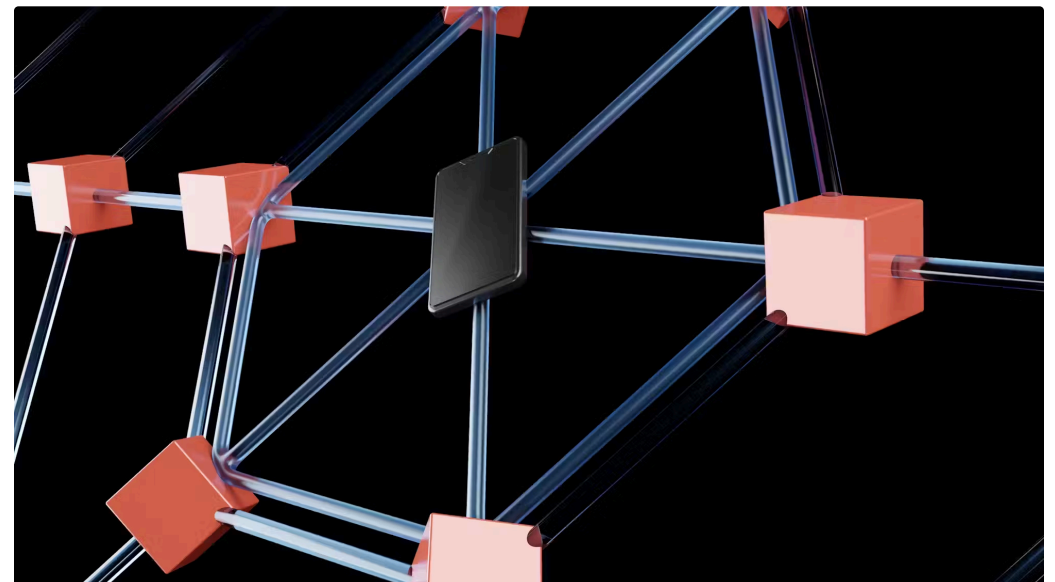
Kettingreacties

Digitale incidenten verspreiden zich razendsnel en kunnen verwoestende kettingreacties veroorzaken. De NotPetya-aanval uit 2017 toonde dit aan met **miljarden aan schade** wereldwijd.

Democratische Impact

Cyberaanvallen raken niet alleen technische systemen, maar ondermijnen ook het vertrouwen in democratische instituties en de nationale veiligheid.

De huidige aanpak focust te veel op individuele organisaties, terwijl digitale netwerken en toeleveringsketens kwetsbaar zijn voor grootschalige verstoringen.



Huidige Stand van Zaken: Beperkte Weerbaarheid en Kennis

→ Onvoldoende Expertise

Uit evaluaties van het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) blijkt dat veiligheidsregio's **onvoldoende ervaring en expertise** hebben in cybergevolgbestrijding. Dit is een kritieke zwakte in onze verdedigingslinie.

→ Concentratierisico's

De digitale infrastructuur is sterk geconcentreerd bij enkele grote cloudaanbieders. Dit vergroot monocultuur-risico's en kan de impact van storingen dramatisch versterken.

→ Toenemende Dreigingen

Het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) signaleert dat digitale dreigingen exponentieel toenemen door statelijke en criminele actoren die steeds geavanceerdere methoden gebruiken.

→ Trage Implementatie

Hoewel cyberoefeningen en bewustwordingsprogramma's in opkomst zijn, verloopt de implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) traag en is nog niet overal volledig geïmplementeerd.

 De kloof tussen de groeiende digitale dreigingen en onze voorbereidingsgraad wordt steeds groter. Dit vormt een direct risico voor de nationale veiligheid.

Conclusie: Dringende Noodzaak tot Fundamentele Verbetering

Nederland staat op een digitaal Titanic-moment: robuust ogende systemen zijn in werkelijkheid kwetsbaar zonder waarschuwingssystemen en effectieve reddingsplannen.



01

Integrale Aanpak

Er is een **integrale, netwerkgerichte aanpak** nodig die rekening houdt met onbekende digitale risico's en kettingreacties over sectoren en landen heen.

02

Strategische Investeringsen

Investeringsen in digitale weerbaarheid, kennisdeling tussen veiligheidsregio's, en een cultuur van digitale paraatheid zijn niet langer optioneel maar **cruciaal voor overleving**.

03

Gezamenlijke Strategie

Alleen met een gezamenlijke, transparante en toekomstgerichte strategie kan de overheid voorkomen dat digitale storingen leiden tot maatschappelijke ontwrichting en verlies van vertrouwen.

⊗ De tijd dringt. Elke dag uitstel vergroot het risico dat Nederland onvoorbereid wordt getroffen door een grote digitale crisis die onze samenleving kan lamleggen.



Nederland is een toeslagenland: Hoeveel wordt er jaarlijks uitgegeven?

Willem Bosgra

voor PerspectiefNL

Nederland kent een uitgebreid systeem van toeslagen waarmee de overheid miljoenen huishoudens financieel ondersteunt. Van huurtoeslag tot zorgtoeslag - deze financiële steun vormt een essentieel onderdeel van het Nederlandse sociale stelsel. Maar hoeveel geld gaat er eigenlijk om in dit complexe systeem van overheidsuitkeringen?



De totale omvang van toeslagen in Nederland in 2024

€23B

Totale uitkering

Bedrag uitgekeerd door Dienst Toeslagen
in 2024

8M

Aantal toeslagen

Totaal aantal uitgekeerde toeslagen

6M

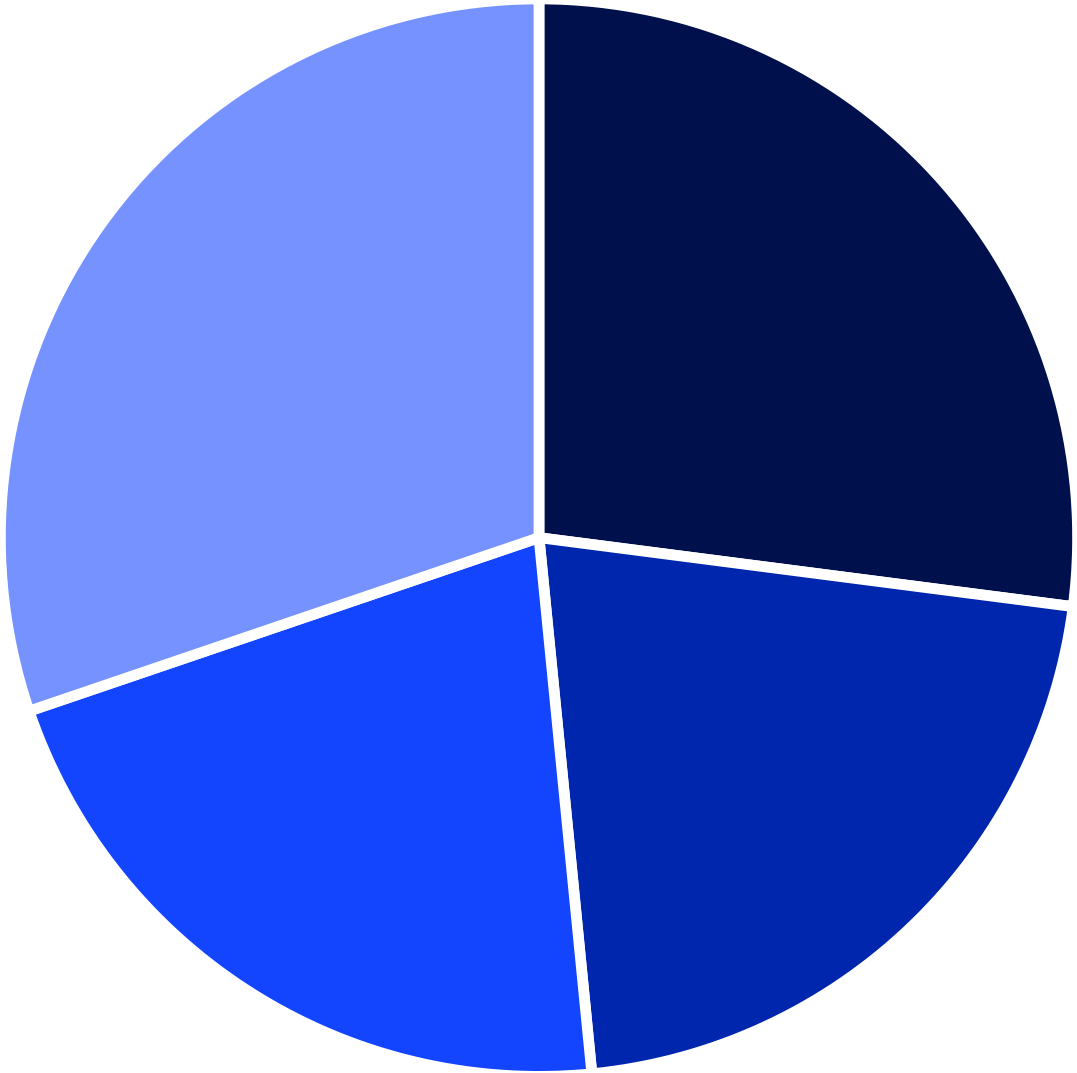
Huishoudens

Nederlandse huishoudens die toeslagen
ontvangen

Deze cijfers laten de enorme omvang van het Nederlandse toeslagensysteem zien. In 2024 keerde de Dienst Toeslagen ongeveer **23 miljard euro** uit aan verschillende toeslagen. Dit astronomische bedrag werd verdeeld over ruim 8 miljoen individuele toeslagen aan bijna 6 miljoen Nederlandse huishoudens.

De belangrijkste toeslagen in dit systeem zijn de huurtoeslag, zorgtoeslag en het kindgebonden budget. Deze drie vormen samen de ruggengraat van het Nederlandse sociale vangnet en zorgen ervoor dat wonen, zorg en opvoeding betaalbaar blijven voor een groot deel van de bevolking.

Overzicht van de belangrijkste toeslagen en hun bedragen



■ Zorgtoeslag ■ Kindgebonden budget ■ Huurtoeslag ■ Overige toeslagen

Huurtoeslag
1,75 miljoen ontvangers
Totaal: €4,91 miljard
Helpt bij betaalbaar wonen

Zorgtoeslag
4,82 miljoen ontvangers
Totaal: €6,22 miljard
Ondersteuning zorgverzekering

Kindgebonden budget
1,19 miljoen ontvangers
Totaal: €4,92 miljard
Kosten van kinderopvang

Deze drie hoofdcategorieën vormen samen het grootste deel van de jaarlijkse toeslagenuitgaven. De zorgtoeslag is de grootste post met meer dan 6 miljard euro, gevolgd door het kindgebonden budget en de huurtoeslag die beide rond de 5 miljard euro uitkomen. Dit toont aan hoe breed het Nederlandse sociale vangnet is opgezet.

Kan Nederland nog zonder de toeslagen?



Wooncrisis zonder huurtoeslag

Zonder huurtoeslag zouden 1,75 miljoen huishoudens hun woning niet kunnen betalen. Dit zou leiden tot een massale wooncrisis en dakloosheid.



Zorgtoegankelijkheid in gevaar

4,82 miljoen Nederlanders zijn afhankelijk van zorgtoeslag om hun zorgverzekering te bekostigen. Zonder deze steun wordt zorg onbetaalbaar.



Kinderarmoede zou stijgen

Het kindgebonden budget voorkomt dat 1,19 miljoen gezinnen in financiële problemen komen bij het opvoeden van kinderen.

"Het toeslagensysteem is geen luxe, maar een noodzakelijk onderdeel van de Nederlandse verzorgingsstaat die miljoenen mensen beschermt tegen armoede en sociale uitsluiting."

Nederland kan praktisch gezien niet meer zonder dit uitgebreide toeslagensysteem. Te veel huishoudens zijn afhankelijk geworden van deze financiële ondersteuning voor hun basisbehoeften. Een plotselinge afschaffing zou leiden tot sociale onrust en een humanitaire crisis.

Conclusie: Nederland als toeslagenland en de impact op huishoudens



Brede maatschappelijke impact

Jaarlijks ontvangt een groot deel van de Nederlandse bevolking financiële ondersteuning via toeslagen, wat de koopkracht van miljoenen gezinnen versterkt.



Essentiële bescherming

De toeslagen zijn essentieel voor het betaalbaar houden van wonen, zorg en opvoeding in een tijd van stijgende kosten.



Voortdurende aanpassing

De overheid blijft toeslagen aanpassen aan inkomensgrenzen en maatschappelijke ontwikkelingen, zoals in 2025 met een lichte stijging van de zorgtoeslag.

Met een jaarlijkse uitgave van **23 miljard euro** aan toeslagen is Nederland zonder twijfel een toeslagenland geworden. Dit omvangrijke systeem raakt miljoenen mensen direct en vormt een fundamenteel onderdeel van het Nederlandse sociale model.

i Het Nederlandse toeslagensysteem is een van de meest uitgebreide ter wereld en weerspiegelt de keuze voor een sterke verzorgingsstaat die niemand achterlaat.

Deze financiële steun zorgt niet alleen voor sociale stabiliteit, maar ook voor economische doorstroming doordat mensen meer te besteden hebben. Het toeslagensysteem is dus niet alleen een kostenpost, maar ook een investering in de Nederlandse samenleving.

Nederlandse burgers totaal niet voorbereid op digitale storingen

Willem Bosgra

voor PerspectiefNL

In een wereld waarin we volledig afhankelijk zijn van digitale systemen, bevindt Nederland zich in een precare positie. Onze samenleving is kwetsbaarder dan ooit voor grootschalige digitale storingen, terwijl de voorbereiding dramatisch tekortschiet.

De groeiende digitale dreiging en kwetsbaarheid van Nederland

Cybersecurity Nederland 2024

Nederland is een prominent doelwit van statelijke en criminele cyberaanvallen, die steeds geavanceerder en diverser worden. De dreiging evolueert constant.

Geopolitieke spanningen

Digitale risico's zijn dynamisch en sterk verweven met geopolitieke spanningen, zoals de oorlog in Oekraïne en technologische ontwikkelingen.

Nationale veiligheid

Grootschalige uitval van digitale processen kan leiden tot maatschappelijke ontwrichting en raakt direct de nationale veiligheid.

De digitalisering van kritieke infrastructuren maakt Nederland kwetsbaarder dan ooit, met nieuwe aanvalsvectoren zoals edge devices en Living-off-the-Land technieken. Cybercriminelen worden steeds slimmer in het uitbuiten van onze digitale afhankelijkheid.

⊗ **Waarschuwing:** De combinatie van toenemende digitalisering en sophisticatie van aanvallen creëert een perfecte storm voor potentiële nationale crisissituaties.

De schrijnende gevolgen van langdurige digitale en stroomstoringen



Vitale diensten getroffen

Bij langdurige uitval (72 uur of langer) vallen telefooncentrales uit, raakt mobiel internet overbelast en kunnen ziekenhuizen en hulpdiensten beperkt functioneren.

Dagelijks leven stilgelegd

Pinnen wordt onmogelijk, verkeerslichten vallen uit, openbaar vervoer stopt, en essentiële communicatie valt volledig weg.

Nederlandse voorbeelden

Stroomstoringen in 2015 en 2017 toonden al hoe kwetsbaar het netwerk is, ondanks dat deze storingen relatief kort waren. Deze incidenten waren slechts een voorproefje.

"De afhankelijkheid van digitale systemen is zo groot dat zelfs kleine storingen snel escaleren tot grootschalige maatschappelijke ontwrichting."

72u

Kritieke drempel

Na 72 uur uitval vallen essentiële systemen uit

100%

Afhankelijkheid

Volledige digitale verwevenheid van infrastructuur

0

Backup systemen

Nauwelijks werkende analoge alternatieven

Nederland's gebrekkige voorbereiding en noodzakelijke stappen vooruit

1

Huidige tekortkomingen

Ondanks waarschuwingen en risicoanalyses ontbreekt een brede, effectieve risicobeheersing. Het bewustzijn bij burgers en bedrijven is onvoldoende ontwikkeld.

2

Bestaande maatregelen

Overheidsmaatregelen zoals het Nationaal Crisisplan Elektriciteit en noodvoorzieningen zijn aanwezig, maar de uitvoering en communicatie schieten ernstig tekort.

3

RDI-richtlijnen

Praktische tips van de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur benadrukken veilige aankoop en beveiliging van apparaten, maar naleving blijft beperkt.

Cruciale aanbevelingen voor Nederland

01

Infrastructuur versterken

Massale investeringen in digitale weerbaarheid en redundante systemen

02

Bewustzijn creëren

Breed publiek bewustzijn ontwikkelen door gerichte voorlichtingscampagnes

03

Noodpakketten promoten

Actief stimuleren van persoonlijke voorbereiding en noodvoorraden

04

Samenwerking intensiveren

Nauwere coöperatie tussen overheid, bedrijfsleven en burgers

05

Persoonlijke voorbereiding

Noodpakketten samenstellen, afhankelijkheid beperken, apparatuur actueel houden

Conclusie: Nederland moet nú actie ondernemen om digitale rampen te voorkomen

Tijd voor actie!



Exponentiële dreiging

De digitale dreiging groeit exponentieel en Nederland is er nog lang niet klaar voor. Elke dag van uitstel verhoogt de risico's.



Maatschappelijke crisis

Zonder ingrijpende verbeteringen dreigt bij een grote storing een ongekende maatschappelijke crisis die Nederland kan lamleggen.

"Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van overheid, bedrijven en burgers om de digitale weerbaarheid te versterken."



Overheid

Leiderschap en regulering



Bedrijfsleven

Investering en implementatie



Burgers

Bewustzijn en voorbereiding

⚠ De waarschuwing is duidelijk: Alleen met een proactieve aanpak kunnen we voorkomen dat Nederland in het donker komt te zitten bij de volgende grote digitale storing. De tijd voor actie is *nu*.

An aerial photograph showing a residential neighborhood with many houses, mostly with red-tiled roofs. A new, dark asphalt road curves through the area, separating a developed part from a large, undeveloped sandy area with construction equipment. The background shows more houses and a large field of golden-brown crops.

Nieuwe woningen in Nederland worden steeds kleiner: oorzaken en gevolgen

Willem Bosgra

voor PerspectiefNL

Nederland kampt met een ongekeende woningcrisis waarbij nieuwe woningen steeds compacter worden gebouwd. Deze ontwikkeling heeft diepgaande oorzaken en verstrekkende gevolgen voor de Nederlandse samenleving. Van het nijpende woningtekort tot veranderende woonwensen - we onderzoeken waarom Klein het nieuwe Groot is geworden in de Nederlandse woningmarkt.

Het nijpende woningtekort in Nederland

317K

Woningtekort 2024

Het totale tekort volgens de Nationale
Woon- en Bouwagenda

900K

Bouwdoelstelling

Nieuwe woningen tot 2030, waarvan
tweederde betaalbaar

39%

Eenpersoonshuishoudens

Groeiend aandeel kleine huishoudens
verhoogt de druk

De Nederlandse woningmarkt staat onder ongekende druk. De groei van de bevolking, een toename van eenpersoonshuishoudens en de beperkte beschikbaarheid van bouwgrond zorgen voor een explosieve vraag naar woningen. Tegelijkertijd vertragen lange bouwprocedures en strengere milieuregels, zoals de stikstofproblematiek, de realisatie van nieuwe projecten aanzienlijk.

Deze perfect storm van factoren dwingt ontwikkelaars en beleidsmakers om creatieve oplossingen te zoeken. Het resultaat? Een verschuiving naar kleinere, efficiëntere woonruimtes die meer mensen kunnen huisvesten op dezelfde hoeveelheid grond.

Ruimtegebrek en stijgende bouwkosten dwingen tot kleinere woningen

Nederland behoort tot de dichtstbevolkte landen van Europa, waarbij bouwgrond in stedelijke gebieden schaars en kostbaar is geworden. Deze schaarste heeft dramatische gevolgen voor de woningbouw.

Krimp van perceeloppervlakte

Sinds 1950 is de gemiddelde perceeloppervlakte van tussenwoningen met bijna 30% gedaald. Waar woonoppervlakte tot 2010 nog steeg, zien we sinds dat jaar juist weer een daling - een trendbreuk die de nieuwe realiteit van de Nederlandse woningmarkt illustreert.

"Kleine kavels en hoge kosten maken bouwen van grote huizen onbetaalbaar; kleiner bouwen is de enige optie om betaalbaar te blijven."

- Michel van Eekert, Buildsight



Kostenstijgingen

- Duurdere bouwmaterialen
- Nieuwe technologieën en duurzaamheidseisen
- Personeelstekorten in de bouw
- Complexere regelgeving

Deze economische realiteit dwingt projectontwikkelaars om slimmer om te gaan met de beschikbare ruimte. Compacte woningen worden niet alleen een economische noodzaak, maar ook een creatieve uitdaging voor architecten en stedenbouwkundigen.

Veranderende woonwensen en demografische trends

De Nederlandse samenleving ondergaat fundamentele demografische veranderingen die de vraag naar kleinere woningen versterken. Het aantal eenpersoonshuishoudens groeit explosief en vertegenwoordigt inmiddels bijna 39% van alle huishoudens.

Jongere generaties

Accepteren kleinere woningen zoals micro-appartementen van 25-35 m². Waarderen slimme ruimteoplossingen zoals loftbedden en gedeelde faciliteiten.

Oudere generaties

Vinden kleinere woningen vaak onwenselijk, maar worden geconfronteerd met de realiteit van de woningmarkt en demografische veranderingen.

Beleidstrend

PBL-rapport (2024) benadrukt het belang van kleine en flexibele woningen voor diverse doelgroepen in de markt.

Deze generationele verschuiving in woonwensen gaat hand in hand met veranderende levensstijlen. Jongeren werken vaker thuis, hebben minder bezittingen en hechten meer waarde aan locatie dan aan oppervlakte. Deze nieuwe woonfilosofie maakt compact wonen niet alleen acceptabel, maar soms zelfs gewenst.

Conclusie: kleiner wonen als noodzakelijke oplossing voor de woningcrisis

De trend naar kleinere nieuwbouwwoningen in Nederland is het resultaat van een complexe samenspel van factoren. Hoewel de gemiddelde nieuwe woning met 184 m² voor koopwoningen in 2023 nog steeds relatief ruim is, vertegenwoordigt dit een daling van 15-20 m² ten opzichte van voorgaande jaren – een significante verschuiving in de Nederlandse woningmarkt.



Meer woningen mogelijk

Kleinere woningen maken het mogelijk om meer eenheden te realiseren binnen de beperkte beschikbare ruimte



Betaalbaarheid behouden

Compacte woningen blijven financieel bereikbaar voor starters en kleine huishoudens



Balans zoeken

De uitdaging om voldoende woonruimte te bieden terwijl betaalbaarheid gewaarborgd blijft

De oplossing voor de Nederlandse woningcrisis vereist een gebalanceerde aanpak. Terwijl kleinere woningen een belangrijke rol spelen in het verhogen van het woningaanbod, blijven grotere gezinswoningen essentieel voor diverse levensfasen. De overheid en marktpartijen werken samen aan versnelling van bouwprocessen en innovatieve woonvormen om deze complexe crisis te bestrijden.

📌 **Toekomstperspectief:** Kleinere woningen zijn geen tijdelijke trend, maar een structurele verandering in de Nederlandse woningmarkt die vraagt om slimme, duurzame en flexibele oplossingen.

A detailed scanning electron micrograph (SEM) showing a dense population of various bacteria. The bacteria exhibit diverse shapes, including long, rod-like forms, shorter, thicker rods, and some spherical or oval structures. The surfaces of the bacteria appear textured and granular. The background is a deep, dark blue, providing a high contrast for the lighter blue and white highlights on the bacterial surfaces.

Stille pandemie: Over 25 jaar zijn infecties dodelijker dan kanker

Willem Bosgra

voor PerspectiefNK

Een onzichtbare bedreiging groeit in stilte. Terwijl de wereld zich richt op kankeronderzoek en hartaandoeningen, ontwikkelt zich een crisis die over enkele decennia meer levens kan eisen dan alle bekende ziekten samen. Infecties door resistente bacteriën, dodelijke sepsis en gevaarlijke schimmelziekten vormen samen een stille pandemie die ons zorgsysteem en onze samenleving fundamenteel kan veranderen.

De verborgen moordenaar: Sepsis, de stille killer

11M

Jaarlijkse sepsis-sterfgevallen

Wereldwijd, meer dan kanker volgens The Lancet 2020

1h

Kritieke tijd

Elk uur wachten vergroot overlijdenskans drastisch

3

Hoofdsymptomen

Koorts, verwardheid, snelle hartslag - vaak te vaag herkend

Sepsis ontstaat wanneer het immuunsysteem catastrofaal overreageert op een infectie en daarbij gezonde organen beschadigt.

Infectioloog Erika Vlieghe waarschuwt: "**Sepsis is dodelijker dan een hartinfarct, en elk uur wachten vergroot de kans op overlijden.**"

Vooraf kwetsbare groepen zoals ouderen, prematuren en mensen met een verzwakt immuunsysteem lopen groot risico. Het tragische is dat sepsis bij het grote publiek nauwelijks bekend is, waardoor cruciale behandeling vaak te laat komt. De vage symptomen - koorts, verwardheid, snelle hartslag - worden gemakkelijk aangezien voor minder ernstige aandoeningen.

Antibioticaresistentie: De stille pandemie die ons zorgsysteem bedreigt

"Deze stille pandemie legt extra druk op een al overbelast zorgsysteem" - Heiman Wertheim, WHO-adviseur

Groeiende resistentie

Wereldwijd neemt het aantal bacteriën dat ongevoelig is voor antibiotica snel toe volgens Radboudumc onderzoek uit 2025.

Dodelijke voorspelling

Over 25 jaar zullen infecties door resistente bacteriën meer levens eisen dan kanker, zonder drastisch ingrijpen.

Complexe gevolgen

Meer ziekenhuisopnames, amputaties en onmogelijke transplantaties door onbehandelbare infecties.

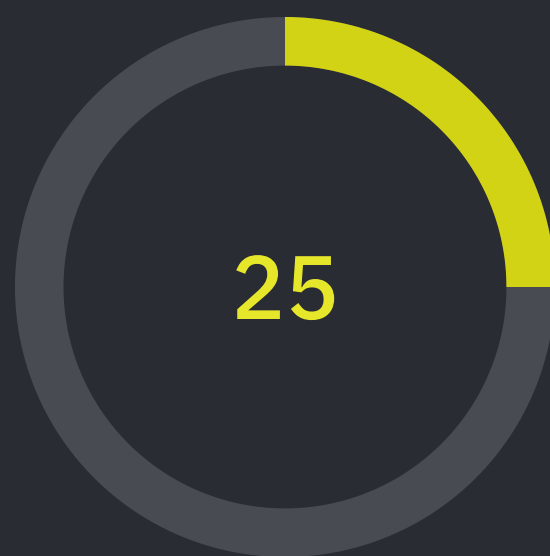
De agrochemische industrie versnelt deze resistentie-ontwikkeling door het gebruik van fungiciden met dezelfde werking als medische middelen. Er is dringend behoefte aan wereldwijde afspraken om het gebruik van antimicrobiële middelen te reguleren, waarbij de balans tussen voedselzekerheid en volksgezondheid cruciaal is.

Schimmelinfecties en de toekomst: een onderschat gevaar



Jaarlijkse sterfgevallen

Door invasieve schimmelinfecties wereldwijd

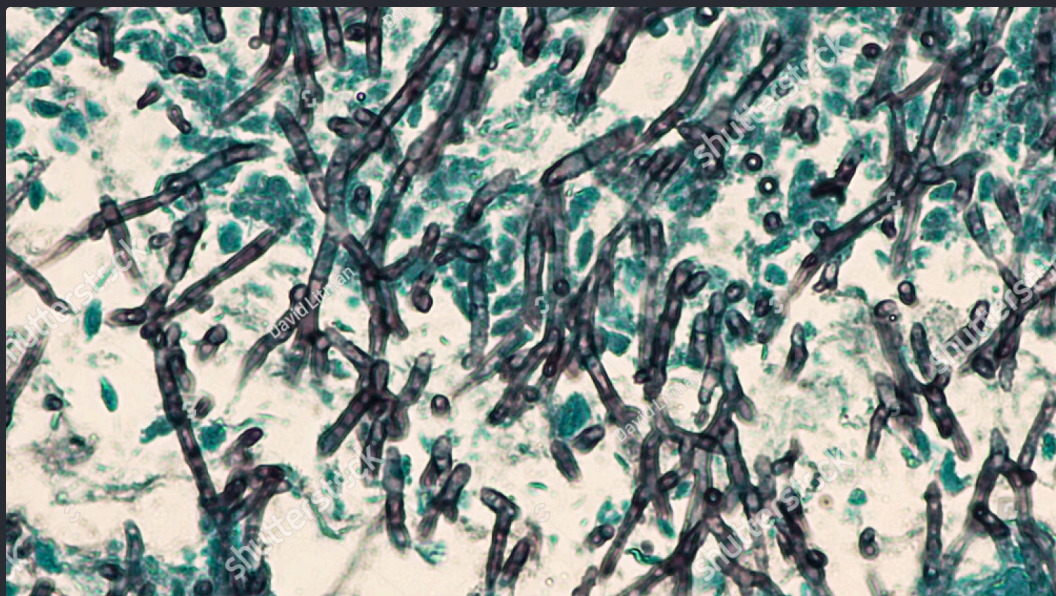


Jaar kritieke termijn

Zonder actie grotere bedreiging dan kanker



Schimmels zijn aanzienlijk complexer dan bacteriën, waardoor medicijnontwikkeling extreem duur en technisch uitdagend is. *Aspergillus fumigatus* en *Candida* zijn voorbeelden van gevaarlijke schimmelpathogenen die steeds resistenter worden tegen beschikbare behandelingen.



shutterstock

IMAGE ID: 506453134
www.shutterstock.com

De Verenigde Naties en WHO hebben tijdens de antimicrobiële resistentie-top van 2025 opgeroepen tot meer aandacht en concrete actie tegen schimmelresistentie. Het groeiende probleem van invasieve schimmelinfecties eist jaarlijks 3,8 miljoen levens - een onderbelicht maar escalerend gevaar.

De balans tussen voedselproductie en antimicrobiële bescherming wordt steeds kritischer voor onze toekomstige volksgezondheid. Zonder snelle interventies kunnen schimmelinfecties binnen enkele decennia een nog verwoestender bedreiging vormen dan alle vormen van kanker samen.

Conclusie: De stille pandemie aanpakken voordat het te laat is



De dreiging erkennen

Infecties door resistente bacteriën, sepsis en schimmelinfecties vormen samen een groeiende wereldwijde bedreiging die kanker in dodelijkheid kan overtreffen.



Preventie en herkenning

Vroegtijdige herkenning, betere preventie en verantwoord antibioticagebruik zijn essentiële eerste stappen in de strijd.



Wereldwijde samenwerking

Investeren in onderzoek, bewustwording en gezondheidszorginfrastructuur kan miljoenen levens redden door internationale coördinatie.



Nu handelen

De tijd om te handelen is nu: de stille pandemie mag niet onopgemerkt blijven groeien tot een onstuitbare crisis.

Alleen door gezamenlijke inspanningen van overheden, zorgverleners, onderzoekers en burgers kunnen we deze dreiging keren en een gezondere toekomst veiligstellen voor komende generaties.



Waarom het Nederlandse kabinet geen 'Deens model' wil tegen deepfakes

Willem Bosgra

voor VEILIGDIGITAAL.COM

en

PerspectiefNL

In een tijdperk waarin deepfake-technologie steeds toegankelijker wordt, worstelen overheden wereldwijd met de vraag hoe ze burgers kunnen beschermen tegen misbruik van deze krachtige AI-tools. Terwijl Denemarken in 2025 kiest voor strenge wetgeving, slaat Nederland een andere weg in. Het Nederlandse kabinet heeft besloten het zogenaamde 'Deense model' niet over te nemen, ondanks groeiende bezorgdheid over de schadelijke effecten van deepfakes op de samenleving.

Deze beslissing roept belangrijke vragen op over de balans tussen bescherming en vrijheid, tussen innovatie en regulering. Wat beweegt het kabinet om af te zien van de Deense aanpak? En welke gevolgen heeft dit voor Nederlandse burgers die mogelijk slachtoffer worden van deepfake-misbruik? In dit document onderzoeken we de overwegingen achter deze keuze en de alternatieven die Nederland nastreeft.

Wat is het 'Deense model' tegen deepfakes?

Strafrechtelijke aanpak

Denemarken heeft in 2025 een brede politieke overeenkomst bereikt om deepfakes aan te pakken via aanpassing van de auteurswet. Deze wetgeving maakt het creëren en verspreiden van ongeautoriseerde deepfakes een strafbaar feit, met duidelijke juridische consequenties voor overtreders.

Bescherming persoonlijke kenmerken

Het Deense model richt zich specifiek op het verbod van realistische digitale imitaties van iemands uiterlijk, stem of optredens zonder expliciete toestemming. Deze brede definitie biedt uitgebreide bescherming tegen verschillende vormen van deepfake-misbruik.

Uitzonderingen voor creativiteit

Ondanks de strenge regels blijft er ruimte voor legitieme toepassingen. Satire, parodie en andere vormen van creatieve expressie worden uitgezonderd van de wetgeving, om de artistieke vrijheid te waarborgen binnen democratische grenzen.

Platformverantwoordelijkheid

De handhaving van het Deense model richt zich primair op het recht om deepfake-content te laten verwijderen via sociale media platforms en andere digitale dienstverleners. Deze aanpak erkent de cruciale rol van techbedrijven in het tegengaan van misbruik.

Praktische uitvoering

In plaats van strafrechtelijke vervolging van individuele gebruikers, kiest Denemarken voor een systeem waarbij platforms boetes riskeren als zij niet adequaat meewerken aan het verwijderen van schadelijke deepfake-content na melding.

Waarom het Nederlandse kabinet het Deense model niet wil invoeren

Vrijheid van meningsuiting

Het kabinet vreest dat strikte wetgeving zoals in Denemarken de vrijheid van meningsuiting en creatieve expressie kan beperken. Vooral bij satire en politieke kritiek bestaat het risico dat legitieme vormen van commentaar onterecht worden gecensureerd of juridisch worden aangevochten.

Deze zorg weerspiegelt een fundamenteel Nederlands principe: de bescherming van de democratische dialoog, ook wanneer deze ongemakkelijk of provocerend is. Het kabinet erkent dat deepfake-technologie misbruikt kan worden, maar wil voorkomen dat de remedie erger wordt dan de kwaal.

Juridische complexiteit

Er bestaat aanzienlijke bezorgdheid over de moeilijkheid om deepfakes juridisch scherp te definiëren en te onderscheiden van legitieme vormen van digitale media. Deze complexiteit kan leiden tot overregulering waarbij onschuldige content ten onrechte wordt geweerd.

Technologische ontwikkelingen gaan zo snel dat wetgeving al verouderd kan zijn voordat deze van kracht wordt. Het kabinet prefereert daarom een flexibelere aanpak die kan meebewegen met technologische vooruitgang zonder innovatie te belemmeren.

Voorkeur voor zelfregulering

Nederland kiest bewust voor een meer terughoudende aanpak waarbij samenwerking met techbedrijven en maatschappelijke organisaties centraal staat. Deze strategie bouwt voort op bestaande Nederlandse tradities van poldermodel en consensusvorming.

Door in te zetten op vrijwillige codes of afspraken met platformaanbieders hoopt het kabinet effectiever en flexibeler te kunnen reageren op nieuwe ontwikkelingen dan met rigide wetgeving mogelijk zou zijn.

"Het kabinet benadrukt het belang van een balans tussen bescherming van individuele rechten en het voorkomen van censuur of beperking van innovatie"

Deze filosofie illustreert de Nederlandse benadering van technologiebeleid: voorzichtig maar niet passief, beschermend maar niet beperkend. Het kabinet erkent de risico's van deepfakes volledig, maar kiest voor instrumenten die de digitale samenleving kunnen beschermen zonder de fundamenteën van de democratische rechtsstaat te ondermijnen.

Alternatieve Nederlandse aanpak en toekomstperspectief

01

Digitale geletterdheid versterken

Nederland investeert zwaar in het verbeteren van digitale vaardigheden van burgers. Door mensen te leren herkennen wat deepfakes zijn en hoe ze functioneren, wordt de samenleving weerbaarder tegen manipulatie en desinformatie.

03

Bewustwording vergroten

Via voorlichtingscampagnes en partnerships met mediaplatforms wordt actief gewerkt aan het verhogen van het bewustzijn over deepfake-risico's. Educatie wordt gezien als de beste verdediging tegen misbruik.

Maatschappelijke dialoog centraal

De Nederlandse strategie legt sterk de nadruk op het faciliteren van een brede maatschappelijke discussie over deepfakes en AI. Door alle stakeholders - van burgers tot bedrijven, van onderzoekers tot beleidsmakers - bij dit gesprek te betrekken, wordt gezocht naar duurzame oplossingen die breed gedragen worden.

Deze aanpak sluit aan bij de Nederlandse consensus-cultuur en erkent dat technologische uitdagingen niet alleen met juridische instrumenten opgelost kunnen worden. Transparantie en open communicatie worden gezien als essentiële ingrediënten voor het behoud van maatschappelijk vertrouwen.

02

Ethische richtlijnen stimuleren

Het kabinet werkt samen met de tech-industrie aan het ontwikkelen van ethische richtlijnen voor AI en deepfake-technologie. Deze aanpak beoogt verantwoord gebruik te bevorderen zonder innovatie te belemmeren.

04

Internationale samenwerking

Nederland volgt ontwikkelingen in andere landen nauwgezet en blijft open staan voor toekomstige wetgeving wanneer de technologie en maatschappelijke impact duidelijker worden.



 **Toekomstperspectief:** Het kabinet houdt de deur open voor strengere maatregelen indien de huidige aanpak ontoereikend blijkt. Deze pragmatische houding weerspiegelt de Nederlandse traditie van evidence-based beleid.

De keuze tegen het Deense model betekent niet dat Nederland passief toekijkt bij deepfake-misbruik. Integendeel, door in te zetten op educatie, samenwerking en bewustwording streeft Nederland naar een veerkrachtige digitale samenleving die zichzelf kan beschermen tegen technologische bedreigingen zonder de democratische waarden prijs te geven die de basis vormen van onze rechtsstaat.

Waarom is de Raad van State meer dan alleen een adviesraad?

Willem Bosgra

voor PerspetiefNL



De Raad van State wordt vaak gezien als een adviesorgaan dat de regering en het parlement bijstaat met juridische expertise. Deze perceptie doet echter geen recht aan de werkelijke reikwijdte en betekenis van deze hoogwaardige staatsinstelling.

In werkelijkheid vervult de Raad van State een veel bredere en complexere rol binnen het Nederlandse staatsbestel, die zich uitstrekt van wetgevingsadvies tot constitutionele waarborging en van rechtsbescherming tot bestuurlijke rechtspraak. Deze veelzijdigheid maakt de Raad van State tot een van de meest invloedrijke en essentiële instituties van de Nederlandse rechtsstaat.

De dubbele rol van de Raad van State: Advies én Rechtspraak

De Raad van State onderscheidt zich van andere overheidsinstellingen door zijn unieke combinatie van adviserende en rechterlijke functies. Als een van de Hoge Colleges van Staat vervult deze instelling twee hoofdrollen die elkaar wederzijds versterken en samen zorgen voor de integriteit van het Nederlandse staatsbestel.

Afdeling Advisering

Beoordeelt wetsvoorstellen en algemene maatregelen van bestuur op juridische kwaliteit, uitvoerbaarheid en naleving van de Grondwet en internationale verdragen. Elk jaar worden honderden adviezen uitgebracht die de kwaliteit van Nederlandse wetgeving waarborgen.

Afdeling Bestuursrechtspraak

Behandelt geschillen tussen burgers en overheid als hoogste bestuursrechter. Van bezwaar tegen gemeentelijke besluiten tot complexe ruimtelijke ordeningszaken - deze afdeling biedt rechtsbescherming aan duizenden burgers per jaar.

Deze dubbele functie creëert een synergie waarbij juridische kennis uit de rechtspraak de kwaliteit van adviezen verhoogt, terwijl ervaring met wetgeving de rechterlijke oordeelsvorming verrijkt. Het resultaat is een instituut dat niet alleen adviseert, maar ook direct ingrijpt in de rechtsbetrekkingen tussen overheid en burger, waardoor de Raad van State een werkelijke machtsbalans vormt binnen de Nederlandse democratie.

Constitutionele en bijzondere taken die verder gaan dan advies

De constitutionele positie van de Raad van State reikt veel verder dan de gebruikelijke adviserende taken. Formeel staat de Koning aan het hoofd van de Raad, maar de feitelijke leiding berust bij de vicepresident - sinds 2018 vervuld door Thom de Graaf. Deze unieke positie binnen het staatsbestel brengt bijzondere verantwoordelijkheden met zich mee.

In uitzonderlijke omstandigheden kan de Raad van State het koninklijk gezag waarnemen, bijvoorbeeld wanneer de Koning tijdelijk niet kan regeren of bij onduidelijkheden over de troonopvolging. Dit gebeurde historisch gezien tijdens de periode 1889-1890, toen de Raad als regentschapsraad fungeerde. Deze functie illustreert het fundamentele vertrouwen dat het staatsbestel in de Raad van State stelt.

De Grondwet regelt expliciet de taken en bevoegdheden van de Raad, waaronder het openbaar maken van adviezen en het uitoefenen van toezicht op begrotingsregels conform het Europese Stabiliteitsverdrag. Daarnaast speelt de Raad een cruciale rol bij het toetsen van internationale verdragen en het verstrekken van voorlichting aan ministers en parlementsleden over complexe juridische vraagstukken die het Nederlandse rechtssysteem raken.



De impact van de Raad van State in de praktijk: meer dan advies alleen

Hoewel adviezen van de Raad van State formeel niet bindend zijn, hebben zij in de praktijk een enorme invloed op het Nederlandse bestuur en de wetgeving. Een negatief advies, ook wel dictum genoemd, kan een wetsvoorstel effectief terugsturen naar de ministerraad voor fundamentele herziening, waardoor de Raad de facto een vetorecht uitoefent over de kwaliteit van wetgeving.

8000+

Rechtszaken per jaar

De Afdeling bestuursrechtspraak behandelt jaarlijks duizenden zaken

400+

Adviezen jaarlijks

Kritische beoordeling van wetsvoorstellen en beleidsstukken

95%

Advies opgevolgd

Overgrote meerderheid van adviezen wordt door regering opgevolgd

De Afdeling bestuursrechtspraak zorgt voor concrete rechtsbescherming van burgers tegen overheidsbesluiten. Van geschillen over bouwvergunningen tot complexe milieurechtzaken - deze uitspraken hebben vaak verstrekkende gevolgen voor zowel individuele burgers als lokale en nationale overheden. Recente voorbeelden tonen de Raad kritisch oordelend over wetsvoorstellen rond asielbeleid en belastingmaatregelen, waarbij steeds wordt gewaakt over rechtsstatelijke principes en praktische uitvoerbaarheid.

Door deze combinatie van preventieve kwaliteitscontrole via adviezen en curatieve rechtsbescherming via rechtspraak draagt de Raad van State fundamenteel bij aan de kwaliteit van wetgeving, het functioneren van de democratische rechtsstaat en het vertrouwen dat burgers hebben in de Nederlandse overheid.

Conclusie: De Raad van State als hoeksteen van bestuur en rechtspraak

De karakterisering van de Raad van State als 'alleen een adviesraad' onderschat ernstig de werkelijke betekenis en impact van deze instelling binnen het Nederlandse staatsbestel. De Raad vormt een veelzijdig en krachtig instituut dat wetgeving kritisch toetst, rechtsbescherming biedt aan burgers en constitutionele waarborgen vervult die essentieel zijn voor het functioneren van onze democratie.



Rechtsbescherming

Waarborgt de rechten van burgers tegenover overheidsmacht door onafhankelijke rechtspraak



Kwaliteitswaarborg

Zorgt voor juridische excellentie in wetgeving door kritische toetsing



Constitutionele stabiliteit

Vervult bijzondere staatstaken die de continuïteit van het staatsbestel garanderen

De unieke combinatie van adviserende en rechterlijke taken stelt de Raad van State in staat om een cruciale rol te spelen als bewaker van de rechtsstaat en als waarborg voor goed bestuur. Deze dubbele functie creëert een systeem van checks and balances dat fundamenteel is voor het vertrouwen in de Nederlandse democratie.

Het begrijpen van deze brede en veelzijdige rol helpt zowel burgers als beleidsmakers om het werkelijke belang van de Raad van State te waarderen. Niet als een bureaucratische hindermacht, maar als een onmisbare schakel die de kwaliteit van bestuur waarborgt en de brug slaat tussen overheid, recht en samenleving. In een tijd waarin democratische instituties onder druk staan, toont de Raad van State hoe onafhankelijke controle en rechtsbescherming de pijlers vormen waarop onze rechtsstaat rust.



'Ouder worden' staat op geen enkele politieke agenda: een urgente blinde vlek

Willem Bosgra

voor PerspectiefNL

Nederland staat voor een ongeken­de demo­gra­fische ver­schuiving, maar de poli­tiek lijkt met de rug naar deze realiteit te staan. Ter­wijl mil­joenen Ne­der­lan­ders ou­der wor­den en specifi­eke be­hoeften ont­wik­ke­len, blijft 'ou­der wor­den' op­val­lend af­we­zig van de gro­te poli­tieke agenda's. Deze blin­de vlek heeft ver­strekkende ge­vol­gen voor onze sa­men­leving.

De politieke verwaarlozing van ouder worden

Nederland ervaart een ongeken­de vergrijzing die de komende jaren alleen maar versnelt. De cijfers spreken voor zich: van 1,3 miljoen 75-plussers in 2019 naar een verwachte 2,1 miljoen in 2030. Dit is geen geleidelijke verandering, maar een demografische revolutie die vraagt om politieke visie en daadkracht.

Toch wordt ouderenbeleid politiek versnipperd aangepakt. Partijen beperken zich vaak tot geïsoleerde thema's als zorg en pensioen, zonder oog voor de complexe samenhang tussen wonen, welzijn, mobiliteit en sociale participatie. Grote partijen richten hun aandacht vooral op jongere doelgroepen en urgente thema's als klimaat en economie.

1.3M

75-plussers in 2019

2.1M

Verwacht in 2030



Versnipperd beleid

Ouderenbeleid wordt aangepakt in silo's: zorg apart, pensioen apart, wonen apart

Beperkte focus

Politieke aandacht gaat vooral naar jongere kiezers en 'trendy' thema's

Gemiste kansen

Geen integrale visie op mobiliteit, welzijn en sociale participatie

50PLUS en andere initiatieven: de uitzondering die de regel bevestigt

In het Nederlandse politieke landschap steekt 50PLUS af als de enige partij die expliciet en exclusief opkomt voor ouderenbelangen. Hun verkiezingsprogramma omvat een breed scala aan thema's: van pensioenherstel en zorgverbetering tot betere ouderenhuisvesting en het herstel van vertrouwen in de overheid.



Conclusie: Ouder worden verdient een prominente plek op de politieke agenda

Demografische realiteit erkent

Ouder worden is geen nichethema meer, maar een maatschappelijke uitdaging met enorme impact die politieke herijking van prioriteiten vereist

Integrale benadering ontwikkelen

Van preventieve gezondheidszorg en seniorvriendelijke woonwijken tot sociale inclusie en financiële zekerheid - alles moet samenhangen

Toekomstgerichte visie creëren

Alleen met een breed gedragen politieke visie kunnen we ouderen waardig laten ouder worden én de hele samenleving versterken

❗ Het is tijd dat ouder worden niet langer een vergeten thema is, maar een centraal onderdeel van het politieke debat en beleid. De demografische werkelijkheid dwingt ons tot actie - de vraag is of de politiek deze uitdaging aangrijpt of blijft wegkijken.

A broken white ceramic heart with gold leaf patterns, resting on a wooden surface with autumn leaves.

Waarom je ziek kunt worden van een gebroken hart

Willem Bosgra

voor PerspectiefNL

Stresshormonen kunnen je hart letterlijk verlammen

Wat is het gebroken hart syndroom?

Takotsubo cardiomyopathie

Ook bekend als stress-geïnduceerde cardiomyopathie - een plotselinge verzwakking van de hartspier door extreme emotionele stress

Wie krijgt het?

Vooral vrouwen na de menopauze (90% van gevallen) na verlies, angst of traumatische gebeurtenissen

Symptomen

Pijn op de borst, kortademigheid en hartkloppingen - identiek aan een hartinfarct



Hoe stresshormonen je hart kunnen verlammen



Extreme stress trigger

Traumatische gebeurtenis veroorzaakt explosieve reactie in het zenuwstelsel



Hormoon tsunami

Enorme piek in catecholamines - adrenaline en noradrenaline overspoelen het hart



Vasculaire chaos

Spasmen in kleine bloedvaten verstoren de doorbloeding van de hartspier



Hart verlamming

Het hart krijgt de karakteristieke 'inktvisval' vorm - Takotsubo - en verliest functie

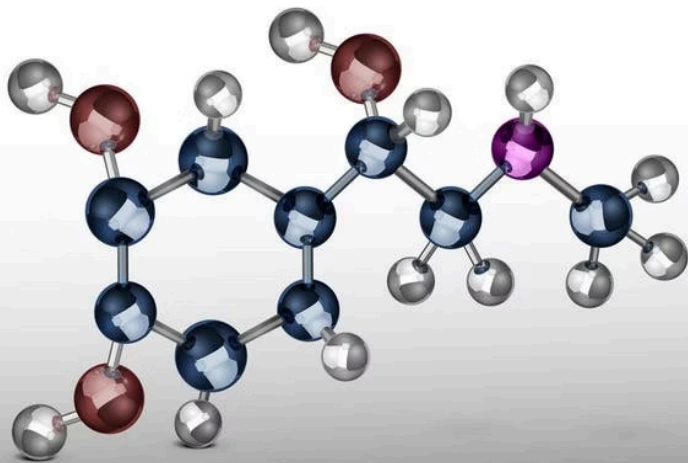
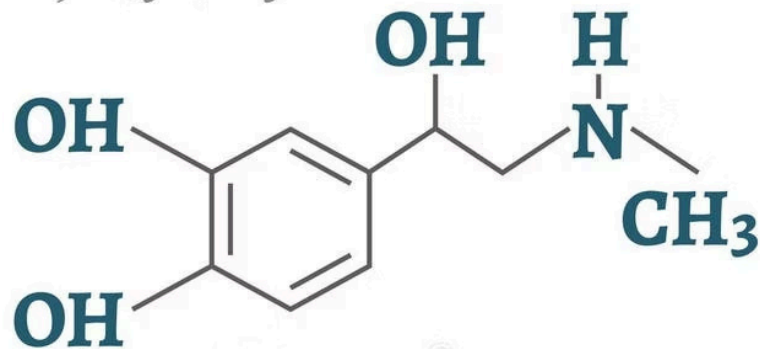


Gelukkig is dit effect omkeerbaar, maar kan leiden tot levensbedreigende complicaties zoals acuut hartfalen

Vector Molecules

ADRENALINE

$C_9H_{13}NO_3$



Bescherm je hart tegen stress



Wanneer hulp zoeken

- Bij pijn op borst direct 112 bellen
- Vrouwen na menopauze extra waakzaam
- Behandeling met bètablokkers mogelijk
- Bewustwording kan levens redden

Een gebroken hart is meer dan een metafoor - het kan letterlijk je gezondheid bedreigen. Maar met de juiste zorg en preventie kun je je hart beschermen.

Preventieve maatregelen

- Stressmanagement: mindfulness en meditatie
- Regelmatige lichaamsbeweging verlaagt stresshormonen
- Voldoende slaap en gezonde leefstijl
- Emotionele steun en professionele hulp zoeken



Waarom kent een rijk land als Nederland toch zoveel armoede?

Willem Bosgra

voor PerspectiefNL

Nederland staat bekend als een van de rijkste landen ter wereld, met een sterke economie, uitgebreid sociaal vangnet en hoge levensstandaard. Toch is armoede een hardnekkig probleem dat duizenden Nederlanders dagelijks raakt.

Deze paradox roept belangrijke vragen op over de verdeling van welvaart, de effectiviteit van ons sociale systeem en de onderliggende oorzaken die ervoor zorgen dat mensen tussen wal en schip vallen in een van de meest welvarende samenlevingen ter wereld.

Armoedecijfers in Nederland: een paradox van welvaart en schaarste

3.1%	540K	115K	15.2%
Huishoudens in armoede	Mensen in armoede	Kinderen getroffen	Hoogste risico
Van alle particuliere huishoudens leefde in 2023 minstens een jaar onder de armoedegrens	Totaal aantal mensen dat in Nederland onder de armoedegrens leeft	Minderjarige kinderen die opgroeien in armoedesituaties	Armoederisico voor kinderen geboren in het buitenland

De cijfers van het CBS uit 2024 tonen een complexe realiteit. Hoewel het percentage huishoudens in armoede is gedaald ten opzichte van eerdere jaren, gaat het nog steeds om meer dan een half miljoen mensen die dagelijks worstelen met financiële tekorten. Deze daling is bemoedigend, maar maskeert de hardnekkige ongelijkheid die in bepaalde groepen en regio's blijft bestaan.

Kwetsbare groepen

Armoede treft niet alle bevolkingsgroepen even hard. Eenoudergezinnen lopen het grootste risico, met 6,8% die in armoede leeft. Deze gezinnen hebben vaak te maken met hogere vaste lasten en beperkte mogelijkheden om het inkomen te verhogen door voltijds werk.



Mensen met een migratieachtergrond vormen een andere kwetsbare groep, waarbij vooral kinderen geboren in het buitenland een aanzienlijk hoger armoederisico lopen. Deze ongelijkheid wijst op structurele uitdagingen in integratie en toegang tot kansen. Grote steden zoals Amsterdam en Rotterdam, ondanks hun economische kracht, blijven hotspots van armoede met respectievelijk 6,6% van de bevolking die onder de armoedegrens leeft.

Oorzaken van armoede in een rijk land

Individuele factoren

Baanverlies, ziekte, echtscheiding en plotselinge financiële tegenslagen kunnen mensen snel in een precaire situatie brengen. Ondanks het sociale vangnet vallen sommigen tussen de mazen van het net.

Structurele ongelijkheid

De groeiende kloof tussen arm en rijk, stijgende woonlasten en beperkte toegang tot betaalbare voorzieningen zoals kinderopvang creëren structurele belemmeringen.

Migratiespecifieke uitdagingen

Taalbarrières, discriminatie op de arbeidsmarkt en beperkte erkenning van buitenlandse diploma's maken het moeilijk voor nieuwkomers om een stabiele positie te verwerven.

De oorzaken van armoede in Nederland zijn complex en meervoudig. Individuele armoede ontstaat vaak door onvoorziene gebeurtenissen zoals baanverlies, ziekte of relatiebreuk. Deze situaties kunnen mensen snel van een stabiele financiële positie naar de armoedegrens brengen, vooral wanneer er geen adequate buffer aanwezig is.

Langdurige armoede is vaak het gevolg van structurele factoren. De ongelijkheid in inkomensverdeling neemt toe, terwijl essentiële uitgaven zoals huisvesting een steeds groter deel van het budget opeisen. In grote steden kunnen hoge huurprijzen ervoor zorgen dat mensen met een modaal inkomen toch in financiële problemen komen.

Een belangrijk aspect is ook de 'gevoelsmatige armoede' - mensen die technisch gezien boven de armoedegrens leven maar door hoge vaste lasten, schulden of andere omstandigheden toch ervaren dat zij tekort komen. Dit fenomeen illustreert hoe armoede niet alleen een kwestie is van absolute cijfers, maar ook van relatieve positie en persoonlijke omstandigheden.



Voor migranten en vluchtelingen spelen specifieke factoren een rol. Taalbarrières maken het moeilijk om toegang te krijgen tot de arbeidsmarkt of om de weg te vinden in het complexe systeem van sociale voorzieningen. Discriminatie, of bewust of onbewust, kan kansen beperken. Daarnaast worden buitenlandse diploma's en werkervaring vaak niet volledig erkend, waardoor hoogopgeleide migranten in laagbetaalde banen terechtkomen.

Overheidsmaatregelen en de weg vooruit

De Nederlandse overheid heeft verschillende maatregelen geïntroduceerd om armoede te bestrijden en de koopkracht van kwetsbare groepen te versterken. Sinds 2022 zijn extra koopkrachtmaatregelen ingevoerd, waaronder verhogingen van het kindgebonden budget en huurtoeslag, gericht op het verlichten van de financiële druk op gezinnen met lage inkomens.

1

Preventie

Vroegtijdige signalering via scholen, huisartsen en wijkteams om armoede te voorkomen voordat het ontstaat.

2

Ondersteuning

Directe financiële hulp, schuldhulpverlening en toegang tot essentiële voorzieningen voor getroffen gezinnen.

3

Participatie

Werkgelegenheidsprogramma's en scholing om mensen duurzaam uit de armoede te helpen en zelfstandigheid te bevorderen.

Programma's zoals de Participatiewet en het Ontwikkelpad Energiehulp bieden concrete kansen voor mensen om uit armoede te komen. Deze initiatieven richten zich niet alleen op financiële ondersteuning, maar ook op het creëren van werkgelegenheid en het verhogen van vaardigheden.

Op gemeentelijk niveau spelen lokale overheden een cruciale rol. Zij bieden bijzondere bijstand, schuldhulpverlening en specifieke voorzieningen voor kinderen, zoals ondersteuning bij sport- en schoolactiviteiten. Deze lokale aanpak erkent dat armoede vaak lokaal-specifieke oorzaken en oplossingen heeft.

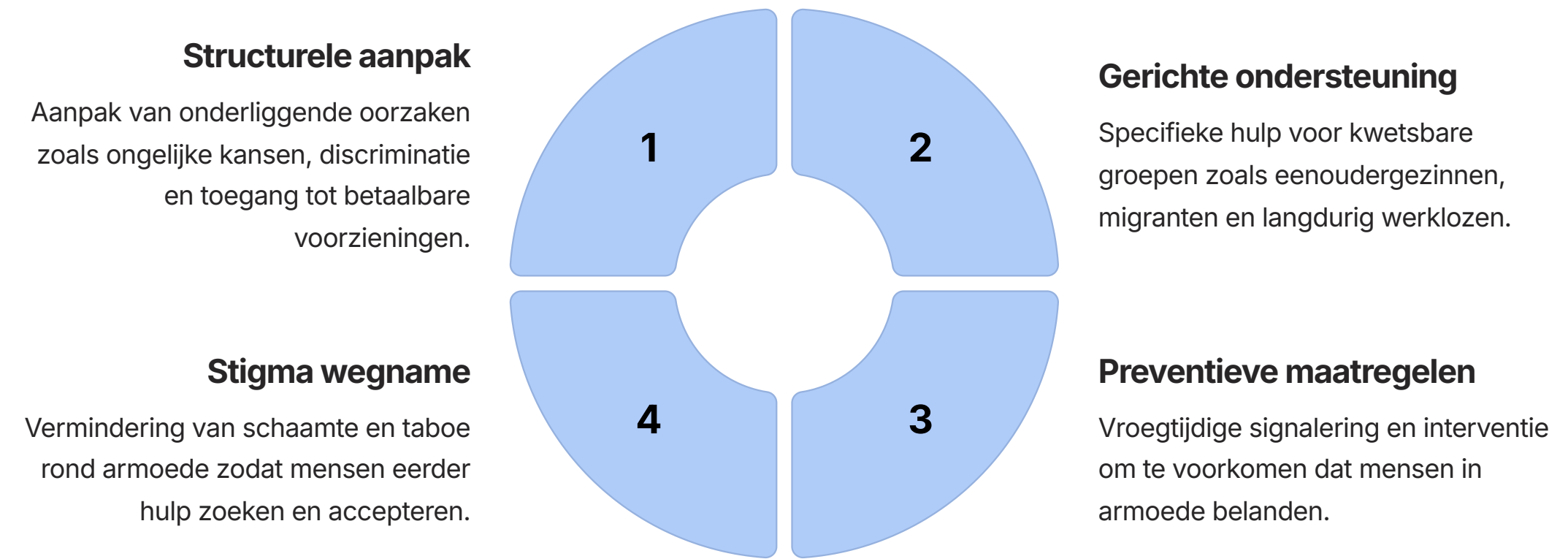


Een belangrijke uitdaging blijft dat veel mensen niet alle beschikbare rechten en voorzieningen benutten. Schaamte, stigma en onwetendheid over beschikbare ondersteuning zorgen ervoor dat hulp niet altijd de mensen bereikt die het het hardst nodig hebben. Een wetsvoorstel dat in 2025 wordt behandeld, moet dit probleem aanpakken door procedures te vereenvoudigen en de toegankelijkheid van ondersteuning te verbeteren.

Preventie vormt een steeds belangrijker onderdeel van de aanpak. Door vroegtijdige signalering via scholen, huisartsen en wijkteams kan armoede worden voorkomen voordat het ontstaat. Deze proactieve benadering is niet alleen effectiever voor de betrokkenen, maar ook kostenefficiënter voor de samenleving als geheel.

Conclusie: Armoede in Nederland is complex en vraagt om blijvende aandacht

De paradox van armoede in een rijk land als Nederland illustreert de complexiteit van moderne sociale vraagstukken. Ondanks de algemene welvaart en het uitgebreide sociale vangnet, blijft armoede een hardnekkig probleem dat duizenden mensen dagelijks raakt. De cijfers tonen weliswaar een dalende trend, maar deze mag niet verhullen dat er nog steeds substantiële groepen zijn die achterblijven.



De bestrijding van armoede vereist een integrale benadering die verder gaat dan alleen financiële ondersteuning. Het vraagt om structurele veranderingen in de manier waarop onze samenleving is ingericht, waarbij kansen eerlijker worden verdeeld en kwetsbare groepen beter worden ondersteund. Werkgelegenheid, onderwijs, huisvesting en gezondheidszorg moeten allemaal toegankelijk zijn voor iedereen, ongeacht achtergrond of uitgangspositie.

De weg vooruit ligt in de erkenning dat armoede niet alleen een individueel probleem is, maar een maatschappelijke uitdaging die collectieve verantwoordelijkheid vereist. Door het wegmaken van stigma, het verbeteren van toegankelijkheid van ondersteuning en het aanpakken van structurele ongelijkheden, kan Nederland stappen zetten naar een samenleving waarin rijkdom en welvaart eerlijker worden gedeeld.



Alleen door deze paradox serieus te nemen en blijvend te investeren in een rechtvaardige en inclusieve samenleving, kan Nederland ervoor zorgen dat iedereen volwaardig kan meedoen. De uitdaging is groot, maar met de juiste maatregelen en politieke wil is het mogelijk om armoede in Nederland verder terug te dringen en de welvaart eerlijker te verdelen.